

Jaarverslag 2024

**Vrijwillige weide- en akkervogelbescherming
in Noord-Brabant**

Wulp
in het
water

Brabants Landschap

natuur dichtbij huis

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Colofon

SAMENSTELLING EN EINDREDACTIE:

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

TEKST:

L. van den Biggelaar, H. Delbaere, F. Oost

FOTO'S:

M. Renes, R. Sommers, F. Oost, L. van den Biggelaar, M. de Vries, G. van Hintum,
WVG Schijndel, T. Vervoort, T. de Peffer, M. Keijzer, WVG Waalwijk, WVG Laarbeek,
A. van de Pol, G. van Mierlo, M. Bullens

VORMGEVING:

studio x-hoogte, Tilburg

DRUKWERK:

Drukkerij Hendrix, NV

PAPIER:

Dit product is gedrukt op materiaal afkomstig uit goed beheerde,
FSC®-gecertificeerde bossen, gerecycleerde materialen en
andere gecontroleerde bronnen.

UITGAVE:

Haaren, februari 2025

Brabants Landschap

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Kasteellaan 4, 5076 ZH Haaren

Algemeen: 0411 - 62 27 75

Coördinatiepunt: 0411 - 66 40 10

info@brabantslandschap.nl

www.brabantslandschap.nl

Provincie Noord-Brabant

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant en de Nationale Postcode Loterij.

Voorwoord

Dit jaarverslag biedt een overzicht van de inspanningen, resultaten en uitdagingen bij het beschermen van weide- en akkervogels in Noord-Brabant.

2024 Was een turbulent jaar. Weersextremen, met name langdurige nattigheid, speelden een grote rol in het succes van de weidevogels om kuikens groot te krijgen. Voor de vogels en ook voor veel boeren waren de eerste maanden van 2024 daarom zeker niet makkelijk. We delen in dit verslag inspirerende verhalen uit het veld en laten zien hoeveel rijkdom en schoonheid de natuur op het boerenland ons biedt. Die beelden spreken voor zich en brengen de natuur dichtbij. Als je goed kijkt, realiseer je je wat voor moois het boerenland ons te bieden heeft. Rijkdom die we moeten koesteren en beschermen, waar wij met elkaar verantwoordelijk voor zijn en zorg voor moeten dragen. Het is fantastisch dat zoveel vrijwilligers en boeren samen werken ten bate van de boerenlandvogels, een gezamenlijke passie hebben en de verbinding leggen. Namens alle Brabanders zeg ik hier: dank jullie wel, voor jullie grote inzet voor ons landschap en alles wat daar leeft, en waar iedereen van kan genieten! En voor de inspiratie die jullie laten zien voor het overkoepelende doel: het creëren van een duurzaam evenwicht tussen natuur en landbouw in Noord-Brabant.

Dankzij de betrokkenheid van weidevogelgroepen, BoerenNatuur Brabant, Provincie Noord-Brabant en natuurbeschermingsorganisaties hebben we ook dit jaar weer belangrijke stappen gezet in het verbeteren van het weide- en akkervogelbiotoop in onze provincie. Tegelijkertijd realiseren we ons dat er nog veel werk te doen is om de afname van weidevogelpopulaties te stoppen, en dat niet overal biotoopverbeterende maatregelen mogelijk zijn. Dat het op veel plekken in Brabant slecht gesteld is met de weidevogelpopulaties van kievit, grutto, wulp en tureluur. En de harde realiteit is ook dat het beschermen momenteel niet goed lukt – om allerlei redenen. Of die realiteit kan veranderen is vooral een politieke vraag. We leven wat dat betreft in spannende tijden. In 2024 werd landelijk een streep gezet door het Nationaal Programma Landelijk Gebied, waar Brabants Landschap en vele andere partners in Brabant al hard mee aan de slag waren om samen een duurzaam en na-

2024
was een
turbulent
jaar

tuurrijk landelijk gebied te realiseren. Er heerst grote onzekerheid over de koers voor onze landbouw. Dat het anders moet, is bij velen doorgedrongen. Gelukkig zijn er wat dat betreft ook lichtpunten. In de nabije toekomst wordt er veel meer geld vrijgemaakt voor agrarisch natuurbeheer, landelijk jaarlijks 500 miljoen euro extra. Dat biedt kansen voor de aanleg van extra weide- en akkervogelbeheer waar boeren vrijwillig aan deel kunnen nemen. En in Brabant houden we gelukkig koers en blijven we gestaag met elkaar werken aan de verbetering van onze natuurgebieden, en zeker ook aan de doorontwikkeling van natuur op het boerenland. Brabants Landschap werkt binnen Brabant Behaagt en de Stimuleringsregeling Landschap met gemeenten en grondeigenaren hard aan de realisatie van 10% groenblauwe dooradering van ons landschap. We zetten ons ook met partners in voor de uitbreiding en verbetering van het agrarisch natuurbeheer en we timmeren aan de weg voor een duurzame landbouw. Nogmaals; de samenwerking tussen vrijwilligers en boeren voor boerenlandvogels is hierbij een inspiratiebron voor velen. Allen die hier aan bijdragen wens ik veel succes én plezier in de komende tijd!

Joris Hogenboom
directeur Brabants Landschap

Inhoud

I Aankomst & Vestiging

6

Samenwerking
tussen boeren en
vrijwilligers
is geweldig!

2 Broeden

12

3 Kuikens

22

Op toer!

Afgelopen jaar organiseerde Brabants Landschap, naast de vaste weidevogelcursus, een reeks lezingen: de "Boerenlandvogeltoer". Dit om meer mensen kennis te laten maken met het reilen en zeilen van soortenbescherming in het agrarisch landschap.

4 Najaarstrek

28

Het jaar in cijfers	4
1 Aankomst & Vestiging	6
Provinciale jaaravond 2023	8
Cursus weidevogelbescherming	9
Op toer!	9
Met een omweg groepscoördinator worden	10
2 Broeden	12
Omstandigheden	13
Resultaten	13
Zand-of kleigrond? Het maakt verschil!	16
Jekschot en de wulpenjacht	17
Droneteam op jacht	19
Momenten uit het veld	20
3 Kuikens	22
Maatwerkregelingen en rasters	24
Kansen voor de Kievit	24
Rustzones voor kritische weidevogels	25
Resultaten kerngebieden	26
Kuikenoverleving	26
Een gemeentelijke plasdras	27
Kijkje achter de schermen	27
4 Najaarstrek	28
Akkervogels tellen	29
Beheermonitoring	30
Door de ogen van Tinus	32
Bijlagen	35

Het jaar in cijfers

VRIJWILLIGERS | 784

AGRARIËRS | 1.711

GROEPSCOORDINATOREN | 41

PERCENTAGE UITGEKOMEN LEGSELS | 72%

Aankomst & Vestiging

AANTAL WEIDEVOGELGROEPEN | 33

BESCHERMINGSHANDELINGEN | 1.622

AANTAL HECTARES | 1.769

AANTAL LEGSELS | 3.229

2

Broeden

3

Kuikens

Najaarstrek

4

Aankomst & Vestiging

The background of the entire image is a photograph of two swallows in flight. One swallow is in the upper right, flying towards the left. The other is in the lower left, flying towards the right. They have dark, iridescent wings and white underparts with a distinctive orange-brown patch on their throats. The background is a soft-focus green field with some white flowers in the mid-ground.

Aankomst in een grijze,
milde winter,
Met natte poten in de polders

Boven op de waterkering staan circa vijftig mensen met mutsen op en handschoenen en sjaals aan tegen de gure wind door verrekijkers en telescopen te turen. Het is 19 januari 2024, de lucht is staalgrijs en de coördinatoren van de Brabantse weidevogelbescherming roepen: "Dat was 'm!". De allereerste wulpenroep van het jaar. Nog geen vol gejodel, maar onmiskenbaar. En een signaal; de weidevogels komen er weer aan.

Elk jaar markeert de aankomst van steltlopers in Nederland een bijzonder moment in de natuurlander. De winter, steeds natter en steeds minder koud, is op z'n retour. Na een lange en vaak uitputtende reis vanuit hun overwinteringsgebieden in Afrika of Zuid-Europa, strijken grutto, wulp en tureluur weer neer in ons land. In grote groepen vliegen vogels over ons land op weg naar hun broedgebied; sommigen op doorreis naar de noordelijk gelegen gebieden, sommigen met Nederland als eindbestemming.

Ze vliegen eigenlijk allemaal de route van de "East-Atlantic Flyway".

De aanblik van groepen steltlopers die in formatie over onze polders vliegen of foerageren in ondiepe plassen is een prachtig gezicht. Je zou haast denken dat het met de aantallen vogels prima gesteld is als je zo'n groep ziet. Maar, vogelkijkers die al heel lang dat soort pleisterplaatzen bezoeken en tellen, weten wel anders.

Provinciale jaaravond 2024

In het provinciehuis vond op 7 februari 2024 de provinciale Jaaravond Weide- en akkervogelbescherming plaats. De zaal was gevuld met vrijwilligers, agrariërs en andere geïnteresseerden, ook van over de provinciegrenzen. Gedeputeerde van Agrarische Ontwikkeling Marc Oudenhoven deed een woordje van welkom. Hij sprak op deze avond met volle verbazing over de inzet van alle vrijwillige weidevogelbeschermers. Vrijwilligerswerk waar hij nog weinig van wist, maar veel over wilde leren, omdat ook hij heeft gemerkt in de afgelopen decennia dat het boerenland is veranderd. Hij kreeg van directeur van Brabants Landschap Joris Hogenboom het eerste jaarverslag aangereikt, om vooral het belang van de weidevogels ook mee te nemen in zijn dagelijkse werk.

De twee sprekers van de avond vertelden over verre vogelreizen in het kielzog van steltlopers, en DNA-onderzoek in de Waddenzee, met prachtig beeldmateriaal en enthousiasme waarin echte vogelliefde weerklonk. Vogelliefde die natuurlijk door de aanwezigen in de zaal heel erg herkend werd. De

hoogtepunten en resultaten van het weidevogelbeschermingsseizoen werden toegelicht door Fien Oost en Lisa van den Biggelaar. Er werd, zoals ieder jaar, een moment genomen om de nieuwe vrijwilliger van het jaar op het podium te verwelkomen onder luid applaus. Dit jaar waren het twee "wulpenjagers" uit Jekschot, Mario Bullens en Bert de Koning. De laatste heeft het coördinatorschap van de groep overgedragen aan Mario. Tezamen beschermen ze al vele jaren kievit en wulp in het agrarisch landschap tussen Sint-Oedenrode, Mariahout en Veghel.

Ten slotte was de jaaravond het moment om officieel afscheid te nemen van weidevogelkenner en veldbegeleider Anja Popelier, die na meer dan 20 seizoenen als veldbegeleider van de vrijwilligersgroepen in Brabant, het stokje over heeft gedragen aan Rens Sommers. Bijna alle vrijwilligersgroepen in onze provincie hebben 'weidevogelles' gehad van Anja. Het applaus waarmee zij het podium verliet was dan ook lang en welverdiend.

Cursus weidevogelbescherming

Hoe klinkt het alarm van een wulp die kuikens in de buurt heeft? Hoe herken je het verschil tussen een verlaten nest en een nest dat nog bebroed wordt? En hoe zorg je ervoor dat je nesten markeert zonder te veel aandacht van roofdieren te trekken? Dit zijn voorbeelden van situaties waar een weidevogelbeschermers in het veld mee te maken krijgt. Om beschermers te wapenen met de juiste kennis wordt er ieder jaar aan het begin van het broedseizoen een cursus weidevogelbescherming georganiseerd. De cursus biedt actuele kennis, gebaseerd op voortschrijdend inzicht en praktijkervaring, om weidevogels zo effectief mogelijk te beschermen. Ervaren veldmedewerker Marco Renes vertelt op deze avond alles over vogels en hun ecologie, hun leefgebied en hoe je ze het beste kunt beschermen. Daarnaast biedt de cursus ook veel achtergrondinformatie over boerenlandvogelbescherming. Bijvoorbeeld: hoe is de huidige situatie op het boerenland ontstaan, en hoe kun je als weidevogelbeschermers inspelen op veranderende omstandigheden zoals nieuwe predatoren en gebiedsontwikkelingen? Vanwege het grote animo werd de cursus maar liefst op 5 verschillende locaties gegeven in 2024; in Made, Riel, Boekel, Giessen en Lith. In totaal werd de cursus door meer dan 100 nieuwe en ervaren vrijwilligers bezocht.

Op toer!

Afgelopen jaar organiseerde Brabants Landschap, naast de vaste weidevogelcursus, een reeks lezingen: de "Boerenlandvogeltoer". Dit om meer mensen kennis te laten maken met het reilen en zeilen van soortenbescherming in het agrarisch landschap. De lezingen zijn breder dan weidevogelbescherming: ook maatregelen voor uilenbescherming, akkervogeltellingen en biotoopverbetering voor ervogels en vleermuizen komen aan bod.

Het doel van de Boerenlandvogeltoer is niet alleen om een prachtig geïllustreerd verhaal over natuur op boerenland te vertellen aan geïnteresseerden, maar ook om meer mensen te betrekken bij lokale vrijwilligersgroepen. De lezingen vonden verspreid over het jaar plaats op verschillende locaties van Roosendaal tot aan Laarbeek en trokken een breed publiek, variërend van vogelaars, natuurliefhebbers tot boeren en studenten.

Tijdens de bijeenkomsten werd uitleg gegeven over de uitdagingen en kansen op het boerenland als het gaat over weidevogels, uilen en ervogels. Hoe komt het toch dat het die vogels niet goed vergaat, en wat kunnen wij hieraan doen met elkaar? De avond werd gevuld met thema's zoals nestbescherming, het creëren van geschikt habitat op boerenland en erf en het belang van balans tussen landbouw en natuur.

De opkomst was heel goed, en de interactie in de pauzes en achteraf was levendig, met veel vragen uit de zaal. Veel bezoekers toonden interesse om zich actief in te gaan zetten als vrijwilliger of om beschermers te worden van Brabants Landschap.

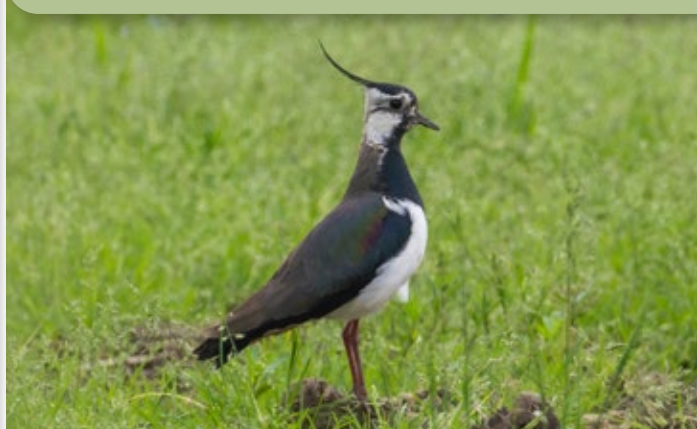

MATERIALEN

Behalve de cursus, biedt het Coördinatiepunt Landschapsbeheer ook materialen waarmee vrijwilligers hun werk praktisch kunnen uitvoeren.

Stokken voor het markeren, rasters voor het afrasteren, mandjes voor het verplaatsen.

Aantal markeerstokken nesten	1765
Aantal verjaagstokken	95
Rieten mandjes	645
Notitieboekjes	82
Stalkaarten	20
Folder "Kansen voor de Kievit"	300
Welkomstpakketje nieuwe vrijwilligers	134

Met een omweg groepscoördinator worden

Begin 2024 nam Lia Kuijsters de coördinatie van de vrijwilligersgroep in de omgeving van Raamsdonk over van Frans van der Wijst. Samen met Lia blikken we terug op haar eerste jaar als groepscoördinator.

Het was niet voor de hand liggend dat Lia coördinator werd van de lokale weidevogelgroepen. Het was namelijk altijd 'haar' Piet die zich met de vogeltjes bezig hield. Lia: "Niet dat die weidevogels me niet interesseerden, maar het was mijn man zijn hobby en ik wilde graag dat hij iets voor zichzelf had. Thuis kreeg ik zijn verhalen mee over de vondsten in het buitengebied en wat ze deden om de legsels en kuikens te beschermen."

Thuis in de weidevogelbescherming

Het is voorjaar 2023 als de vraag komt wie Frans van der Wijst op wil volgen als coördinator van de Weidevogelgroep Raamsdonk e.o.. Piet is helaas het jaar voorheen overleden, maar Lia herinnert zich zijn passie voor de vogels en de groep natuurlijk nog goed. Ze besluit eens mee te lopen om te zien wat het beschermingswerk inhoudt. Niet veel later is ook zij verknocht aan de kieviten, scholeksters en het ene paar wulpen dat de polder rijk is, en ze besluit het stokje over te nemen van Frans.

Lia is een geboren groepsleider, blijkt al gauw in dat ene eerste jaar. Haar enthousiasme werkt aanstekelijk en naast de drie bestaande groepen (Overdiepse Polder, Slagenland in Waspik-Boven en de Willemspolder in Oosterhout) richtte ze dit jaar ook een subgroep op voor de polder Buitendijks. Ze neemt mensen mee om, net als zij, een dag mee te lopen. Ook die nieuwe mensen zijn meteen om, waarna zij met vieren samen de nieuwe groep vormen. Lia regelt dat veldbegeleider Rens Sommers mee komt kijken en in een stuk cursus en opleiding voorziet. Ze loopt met alle subgroepen een aantal keer mee en vraagt hen wat ze nodig hebben om het beschermingswerk goed uit te kunnen voeren. Regelmatig wordt ook geschakeld met Brabants Landschap als dat nodig is. Binnen de kortste keren is Lia al helemaal thuis in de wereld van de weidevogelbescherming.

Meerdere petten

Ze combineert de weidevogelbescherming met haar vrijwilligerswerk voor de Bomenstichting. Lia: "Ik was altijd al veel bezig met wat er buiten gebeurt. Ik bekommer me om de bomen in de regio: waar ze moeten blijven staan en waar er bomen bij moeten komen. Nu ik ook meer weet over weidevogels, realiseer ik me ook dat bomen niet zomaar overal geplant kunnen worden. Sommige weidevogels hebben juist ook grotere, open vlaktes nodig. In gesprekken met de gemeente heb ik twee petten op, waarbij ik aandacht vraag voor de passende landschapselementen die zowel de Bomenstichting als de boerenlandvogels zoals de kievit, zwaluw en de uil verder helpen."

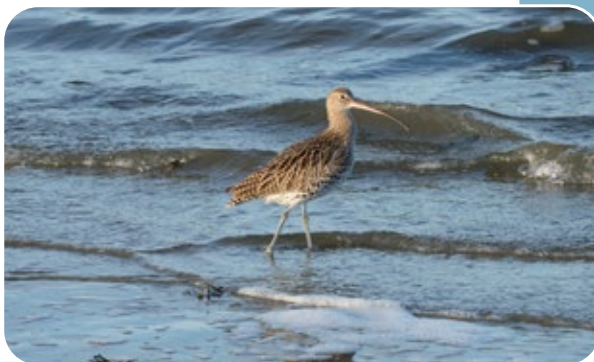
Contact warm houden

Lia heeft niet alleen oog voor de vogels en de bomen, maar juist ook voor de mens. Zo wil ze de lokale basis-scholen betrekken en de kinderen buiten laten leren over het Brabantse landschap. Verder staan infoavonden met de vrijwilligers én de betrokken agrariërs op haar wensenlijst. "We kunnen van elkaar leren, beschermingswerk is een wisselwerking. We willen allebei goed kunnen eten en de weidevogels beschermen. Om dat goed te doen en haalbaar te maken moet je contact onderhouden." Daarom stuurde Lia afgelopen jaar al naar alle betrokken agrariërs een kaart om hen te bedanken voor hun medewerking. In reactie sturen zij vervolgens Lia hun eigen mooie momenten in het veld toe. Zoals de jonge loonwerker die zelf een nest vond en deze voorzichtig verplaatste naar de cabine van de tractor en na het bewerken weer netjes teruglegde. Zo kon hij zijn werk doen én de vogels helpen beschermen. Terugblikkend op haar eerste jaar als coördinator is het duidelijk dat er al veel is gebeurd. Maar Lia zou Lia niet zijn als er nog veel te dromen en te doen valt. Komend jaar wordt de aandacht opnieuw gevestigd op de wulp. De groep in Willemspolder vond in 2023 een eerste paar. Vervolgens in 2024 nogmaals en ook de groep in Buitendijks vond twee wulpenlegsels. In 2025 hopen ze door goed te observeren steeds meer wulpen te vinden en te beschermen.

OP PAD NAAR PLAN TURELUUR

Op 19 januari 2024 vond de (verlate) coördinatorenexcursie van het beschermingsjaar 2023 plaats. Bijna 50 Brabantse weidevogelcoördinatoren reisden per bus naar Zeeland voor een bezoek aan Plan Tureluur op Schouwen-Duiveland. De dag begon met een zonnetje bij Stellendam, waar grote groepen scholeksters, wulpen, kanoeten en drieteenstrandlopers werden gespot. Al vogelend gingen we naar Brouwersdam, waar we soorten als de paarse strandloper en middelste zaagbek konden bewonderen. Daarna was het tijd voor een stevige lunch bij De Heerenkeet, waar er ruimte was om bij te praten en ervaringen te delen. In de middag werd een fris maar prachtig bezoek gebracht aan Plan Tureluur, een natuurgebied bij de Oosterschelde. Dit gebied is aangelegd in de jaren '90 ter compensatie voor de aanleg van de Deltawerken, waarbij habitat voor steltlopers verloren ging. Daar werden de eerste buitelandse kieviten gespot en hoorden we de eerste jodelende wulpen. Het was een geslaagde dag vol vogelplezier.

KRACHTIG COÖRDINEREN

Afgelopen jaar werd de cursus 'Krachtig Coördineren' van het IVN Natuureducatie drie keer gegeven in Brabant, speciaal voor vrijwilligerscoördinatoren van groene organisaties, waaronder de weidevogelbeschermers. Samenwerken in een groep heeft soms zo zijn uitdagingen die vragen om slimme oplossingen, zoals werving, betrokkenheid en werkverdeling. Tijdens deze tweedaagse training stonden praktische tips en inzichten centraal: hoe vind en bind je nieuwe vrijwilligers, zet je mensen in hun kracht en voorkom je dat al het werk alleen op jouw schouders terechtkomt? Met interactieve oefeningen en ruimte voor uitwisseling, kregen deelnemers concrete handvatten om hun groepen energiek en effectief te houden. Een waardevolle cursus voor elke groepscoördinator.

Broeden

*Het regent, het regent,
De velden worden nat...
Vooral veel rust en observeren,
Want van kijken kan je leren!*

Van augustus 2023 tot 31 juli 2024 viel er in totaal 1.293 millimeter regen in Nederland. Het was het natste groeiseizoen ooit gemeten. Normaliter valt er in een jaar tijd ongeveer 750 millimeter. Veel gewassen werden dan ook relatief laat gezaaid of gepoot, en op grasland werd pas laat gemaaid. Er heerste door de vele regenval vooral veel rust op het boerenland.

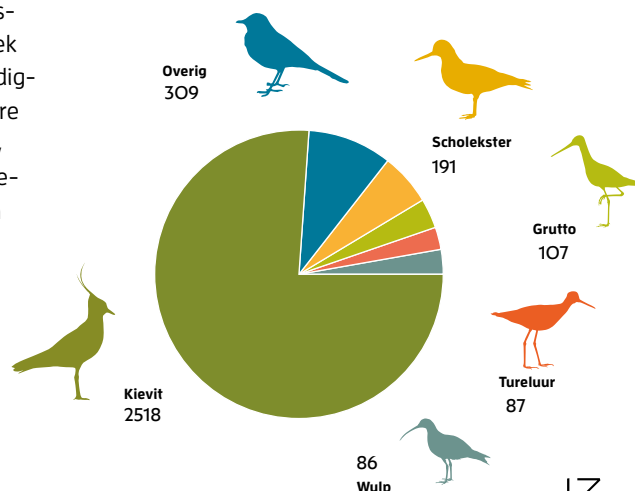
Omstandigheden

Het jaar 2023 kende op veel plekken in het land een rustig en succesvol broedseizoen. Daarom lag de aanwas van jongvolwassen vogels in 2024 iets hoger dan de jaren ervoor. Dat gold echter ook voor andere soorten, want de gunstige omstandigheden gedurende het jaar 2023 gaven ook een impuls aan predatoren als das, marter en vos. Toen begin 2024 het broedseizoen van de weidevogels begon en de omstandigheden lange tijd nat en koel bleven, was dat merkbaar omdat het percentage gepredeerde legfels pleksgewijs hoger lag. Ook jonge roofvogels en roofdieren zochten naar geschikt voedsel vroeg in het jaar.

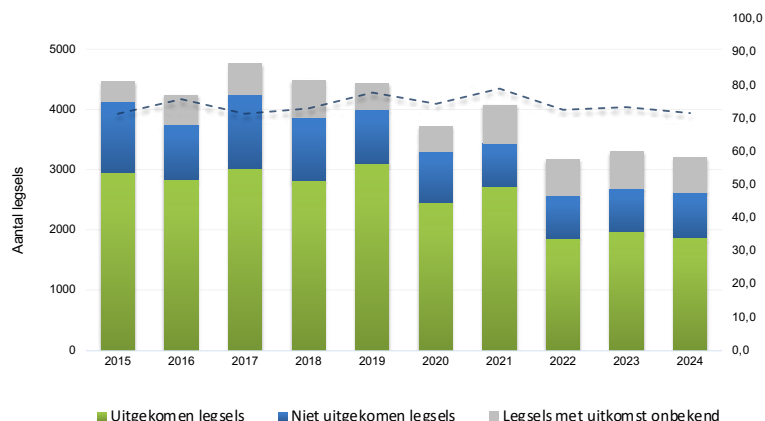
Vrijwilligers die de weidevogels volgden, merkten dat de vogels percelen waar ze al jarenlang broedden, inruilden voor een aangrenzend of nabijgelegen perceel. De reden hiervoor, zo is het vermoeden, waren de omstandigheden op de percelen: met name water in het maaiveld of percelen die bijna volledig onder water stonden. In sommige gebieden werd er helemaal niet neergestreken en bleef het leeg: de vogels vestigden zich elders. Uit verhalen in het veld bleek dat dat vaak kwam dat door de natte omstandigheden, maar ook door het oprukken van andere teelten zoals boomkwekerij of aardappelteelt, en soms ook door een dichte en hoge groenbemester op het land die niet op tijd kon worden ondergewerkt.

Resultaten

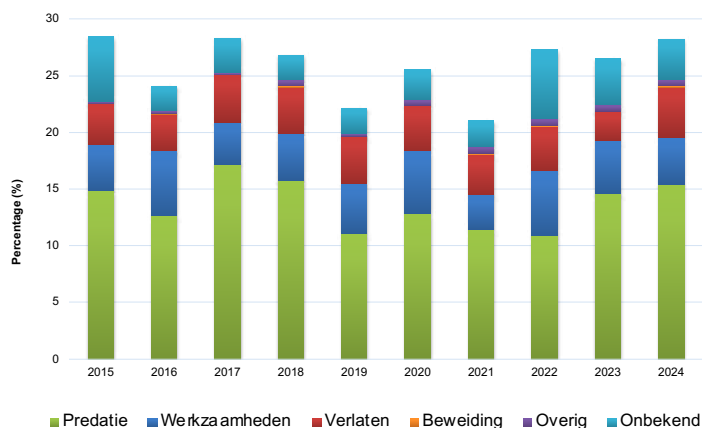
In 2024 zijn er in totaal 3.213 legfels van weide- en akkervogels door vrijwilligers en agrariërs gevonden en geregistreerd in de Boerenlandvogelmonitor. Hiermee is het totaal aantal beschermde legfels in Brabant nagenoeg gelijk gebleven sinds 2022. Ruim 90% van de geregistreerde legfels waren van de vijf meest voorkomende weidevogelsoorten. Met stip op één de kievit, met 2.466 legfels. Het aantal gevonden en beschermde legfels van de kievit lag dit jaar weer iets hoger dan vorig jaar. Die data kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Zoals elk jaar zijn er namelijk eerste en tweede legfels van de vogels gevonden. Een tweede legfel geeft aan dat het niet goed is gegaan met het eerste legfel, en de kieviten opnieuw zijn begonnen. In gebieden waar de regenval voor grote problemen zorgde - met ondergelopen en onderkoelde legfels tot gevolg - zijn de vogels voor een tweede poging gegaan. Maar er waren ook plekken in Brabant waar het eerste legfel rustig kon uitkomen en de kuikens bijna vliegvlug waren voordat de agrariërs de drijfmatte percelen op konden.

Waar de kievit en scholekster - vogels van akkerland - een lichte stijging in de aantallen lieten zien, hadden de vogels die broeden in open grasland het zwaar te verduren. Door de natte weersomstandigheden konden zij met moeite of helemaal niet een geschikte broedlocatie vinden. Dat kwam onder andere door percelen die onder water stonden of omgevallen gras wat niet geschikt is als nestlocatie. Zo daalde het aantal gevonden wulpenlegfels het afgelopen jaar met 30%. Veel wulpen kwamen überhaupt niet tot broeden toe. Het uitkomstpercentage van de beschermde legfels van alle vogels lag in 2024 op 72%. Ook in de verliesoorzaken was duidelijk terug te zien wat het effect was van de regen. Zo nam het aantal verlaten legfels toe van 2,5% naar 4,5%. Het aantal legfels dat verloren raakte door werkzaamheden nam af, omdat er minder tegelijkertijd geboerd en bewerkt werd. Het aandeel legfels dat werd gepredeerd was her en der hoog, maar bleef het afgelopen jaar onderaan de streep gelijk met jaren ervoor.

Figuur 2: In 2024 bleef het totaal aantal legfels gelijk.

Figuur 3: In 2024 was er een daling in het aantal legfels dat verloren raakte tijdens de werkzaamheden.

BROEDENDE KLUTEN IN DE POLDER

Het voorjaar was zo nat dat de akkers veranderden in tijdelijke plasdrassen. Overal in de polder van de Beerse Overlaat bij Lith was water te vinden, en daarmee ook volop watervogels. Kluten zijn pioniers die snel reageren op veranderende omstandigheden. Ze zijn ook vaak de eerste vogels die een nieuw geschikt biotoop weten te vinden. De kluten die normaliter bij de permanente plasdrassen te vinden zijn, maakten gretig gebruik van deze nieuwe kansen. In 2024 verspreidden de vogels zich over de hele polder en broedden ze zelfs op reguliere akkers. En ze waren niet de enigen: groepen lepelaars zagen hun kans schoon en schraapten het hele seizoen hun maaltje bij elkaar in deze waterrijke omgeving.

VELDBEGELEIDING & DE BOERENLANDVOGELMONITOR

Vanuit het Coördinatiepunt Landschapsbeheer wordt elk jaar de mogelijkheid geboden aan vrijwillige beschermers om begeleiding in het veld aan te vragen. Marco Renes (Brabants Landschap) en Rens Sommers bieden deze begeleiding. Rens reist door de provincie om vrijwilligersgroepen te helpen bij het veldwerk met praktisch advies en hulp ter plekke. Voor het lokaliseren van moeilijk te vinden legsels is het vaak handig als Rens of Marco erbij zijn om met hun expertise en apparatuur de vrijwilligers en agrariërs te helpen.

Daarnaast is het zo nu en dan heel wenselijk om een mini-cursus "Boerenlandvogelmonitor" te geven aan vrijwilligersgroepen, soms als opfrisser, maar ook om nieuwe mensen wegwijs te maken in dit landelijke online invoerportaal waar alle weidevogel-data wordt geregistreerd.

De Boerenlandvogelmonitor is onder de hoede van LandschappenNL en veel provinciale boerenlandvogelcoördinatoren en vrijwilligers in weidevogelrijke provincies maken gebruik van dit systeem. Dankzij hun jaarlijkse invoer van alle data rondom weidevogels, zoals legselvondsten, uitkomstresultaten, landbewerkingen en veel meer, kan er jaarlijks gerapporteerd worden over het verloop en de resultaten van het broedseizoen. Ook voor loonwerkers en boeren bestaat de mogelijkheid om in dit portaal in te loggen om de legsels op hun bedrijf te bekijken. Elk jaar wordt er tijdens de cursus Weidevogelbescherming stilgestaan bij de mogelijkheden en het gebruik van deze monitor. Voor groepen geldt: er kan meer dan je denkt! Ook langjarige data, interessante grafieken en resultaten, statistieken en kaartbeelden kan je uit de Boerenlandvogelmonitor halen.

Meer weten of bijspijkeren?

Neem contact op met weidevogelbescherming@brabantslandschap.nl

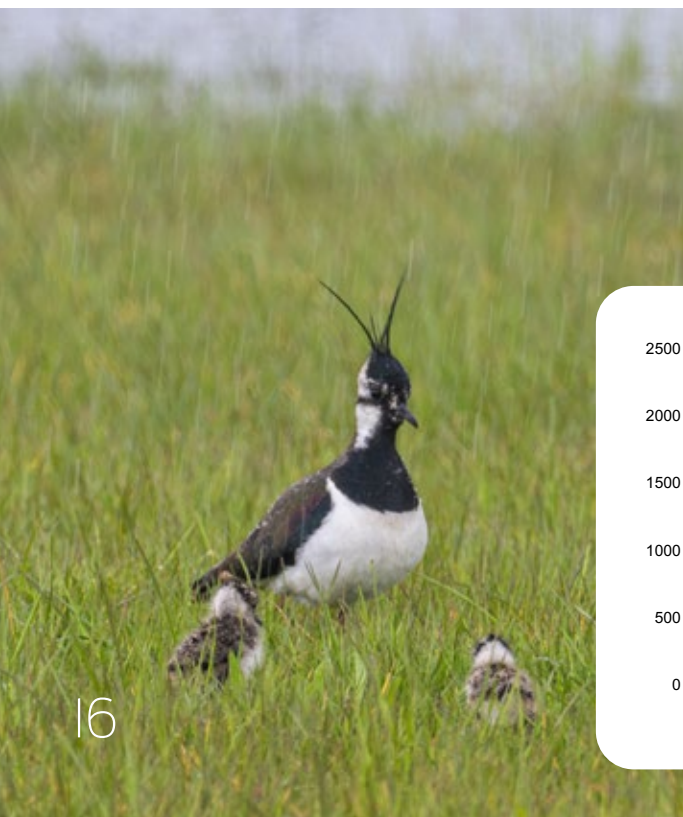

Zand- of kleigrond? Het maakt verschil!

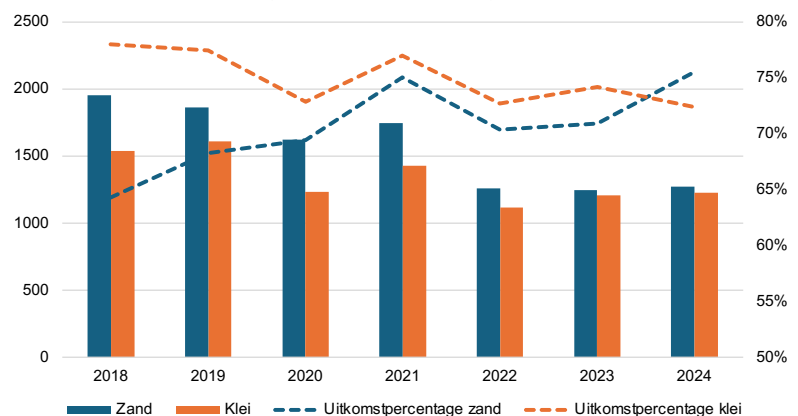
Zoals ieder jaar waren er ook het afgelopen jaar verschillen in het broedsucces van de kievit op zand- en kleigrond. Historisch gezien vindt veruit de meeste bescherming plaats op zandgrond. Zo werden er in 2007 3.373 legsels beschermd op zandgrond, ten opzichte van 1.209 op kleigrond. Logisch natuurlijk, aangezien Noord-Brabant voor het grootste deel uit zandgrond bestaat. Ondanks het hoge aantal legsels op zandgrond, is het uitkomstpercentage op zand altijd net wat lager dan op kleigrond. Dat verschil komt door een groot aantal factoren, maar een hele duidelijke daarvan is extreme droogte. Water loopt nou eenmaal sneller weg op de hoge zandgronden dan op klei. Kleigrond heeft daardoor ook minder last van uitspoeling van belangrijke voedingsstoffen voor de bodem, en is daarom doorgaans een rijkere bodem, met meer én beter bereikbaar bodemleven als voedsel. De laatste jaren zien we vanwege de toenemende droogte in lente en zomer een duidelijke verschuiving in het aantal legsels én het broedsucces van de hoge zandgronden naar de kleigebieden.

Maar dit jaar was daarin een grote uitzondering, want we hadden het natste jaar in de geschiedenis van de weermetingen. Op sommige plekken in Brabant waren de bodems zodanig verzadigd met water, dat zelfs op de zandgronden langdurige plas-drassituaties ontstonden, met een toename aan akkerkruiden en andere korte vegetatie. Die omstandigheden zorgden voor rust en meer voedsel, iets wat de vogels goed konden gebruiken. Bij enkele groepen zagen we dat terug in de aantallen, zoals in Sint-Oedenrode/Schijndel, waar de vrijwilligers bijna twee keer zoveel legsels vonden als in 2023, en in Gilze en Rijen, waar de groep de meeste legsels vond in wel vijf jaar tijd.

Voor het eerst sinds jaren lag afgelopen jaar het uitkomstpercentage van de kievit op zand hoger dan op klei (zie figuur). Dat hoorden we terug in vele positieve verhalen van groepen die nog nooit zoveel kuikens groot hadden zien worden.

Legsels en uitkomstpercentage kievit

Jekschot en de wulpenwacht

"We waren de velden aan het afspeuren op zoek naar kievitsnesten, toen we plots een wulpennest vonden. Dat maakte ons nieuwsgierig. Wat als er meer wulpen zouden zitten?"
- Bert de Koning

Waar een wil is, is een wulp. Zoveel is duidelijk na een dag meelopen in het veld met Mario Bullens, Bert de Koning en Gerard Habraken van Weidevogelgroep Jekschot. Na een toevallige vondst van een wulpennest jaren geleden zijn de mannen verknocht geraakt aan deze jodelende vogel met zijn lange gebogen snavel.

Hun nieuwsgierigheid zorgde ervoor dat ze inmiddels bekendstaan als 'de wulpenkenners'. "We zijn begonnen met het observeren van dat eerste nest", zegt Mario, "Welke geluiden maken wulpen? Wat zijn de vluchten die ze ondernemen, aan welke vleugelslag kun je de wulp herkennen? Zijn er andere eigenschappen die typisch zijn voor de wulp?". De vele uren die de vrijwilligers buiten doorbrengen leveren ook zeker resultaat op. In Jekschot worden sindsdien veel wulpen(nesten) gevonden en beschermd.

Mario: "Wulpen komen waarschijnlijk al langer voor hier in de regio, maar daar hadden we lange tijd geen focus op. We concentreerden ons op andere boerenlandvogels zoals de kievit. Nu we weten dat ze er zitten en waar we op moeten letten, zien we ze ook meer. En daar kunnen we dan weer beschermingsmaatregelen voor treffen, waardoor de aantallen gelukkig toenemen." Het aantal wulpen neemt sinds de jaren '90 in heel Nederland af. Daarom zijn de ontwikkelingen in Jekschot een welkome uitzondering.

Uren turen

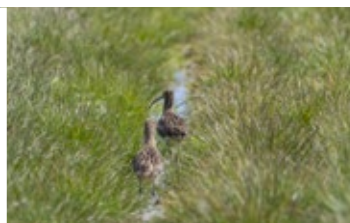
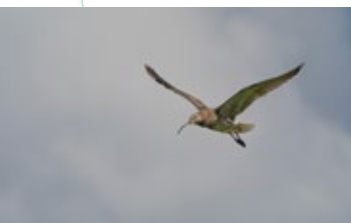
Het kennen van het gedrag van wulpen is dus van grote waarde voor de bescherming van de wulpen en hun kuikens. Zo hebben de vrijwilligers uit Jekschot gaandeweg geleerd dat wulpenouders elkaar om de vier uur afwisselen op het nest. Kom je precies na de wisseling van de wacht om te zoeken naar het nest, dan zul je een flinke tijd geduld moeten hebben. Je vindt een wulpennest namelijk alleen als er beweging rond het nest is. Wulpen broeden in een kuiltje op de grond, verscholen in het lange gras. De wulp doet er alles aan om het nest zo goed mogelijk verborgen te hou-

den. Zo vliegt een wulp niet rechtstreeks op van het nest. In plaats daarvan lopen ze eerst een paar meter voor ze het luchtruim kiezen. Voor de oplettende kijker vormt de wulp daarmee wel het zogenoemde 'wulpenpaadje': een looppad door het gras waarbij de sprietten licht gebogen zijn. Bert: "Wulpen zijn zeer verstoringgevoelig. Als de foeragerende ouder gevaar bespeurt, dan zal deze de broedende partner met een alarmroep op de hoogte brengen. De broedende partner verlaat daarmee ook het nest, loopt het wulpenpaadje af en vliegt op. Vervolgens blijven beide ouders in de lucht rondcirkelen om indringers in de gaten te houden en eventueel af te schrikken. Wij blijven zoveel mogelijk in de auto zitten als we nesten willen opsporen. Daarmee verstoren we de wulpen zo min mogelijk."

Samen beschermen

De vrijwilligers hebben goed contact met boeren in de omgeving. Ze werken samen aan de bescherming van de wulp en andere boerenlandvogels. De vrijwilligers helpen bij het signaleren van nesten en de boeren denken mee over een goede planning bij hun werkzaamheden. Mario, Bert en Gerard wijzen trots naar de veldverdeling. "Het ene veld is net gemaaid, maar het andere bewust nog niet. Zo hebben de vogels een uitwijkmogelijkheid. De boeren zijn net zo blij als wij als het goed gaat met de vogels op hun perceel." De vrijwilligersgroep van Jekschot is ook zeer actief in het afsluiten van contracten voor rustzones met boeren. Daarmee ontvangen de deelnemende boeren een vergoeding wanneer zij stukken gras rondom gevonden legsels niet maaien zodat de wulpen rustig kunnen broeden. Ook worden er vaak tijdelijke grote elektrische vossenrasters geplaatst rondom het legsel. Binnen dit raster blijft het gras staan en kan de wulp veilig broeden zonder dat een roofdier als vos, das of kat bij de eieren of kuikens kan komen.

Een ding is zeker, het is goed toeven voor de wulp in Jekschot!

VAN HEIDEOGEL NAAR WEIDEOGEL

Honderd jaar geleden zag het Nederlandse landschap er heel anders uit. Brabant werd doorkruist met uitgestrekte heidegebieden waar boeren hun schapen beweiden. Een van de kenmerkende broedvogels voor heide was de wulp, die hier floreerde. Langzaam verdween steeds meer heide uit het landschap, omdat er gronden nodig waren voor de landbouw. De wulp is echter een zeer honkvaste vogel, die jaar op jaar weer op dezelfde plaats gaat broeden. Waar de heide plaatsmaakte voor grasland, bleef de wulp gewoon zitten. Hij trok zich niets aan van de ontginning... of had weinig keus?

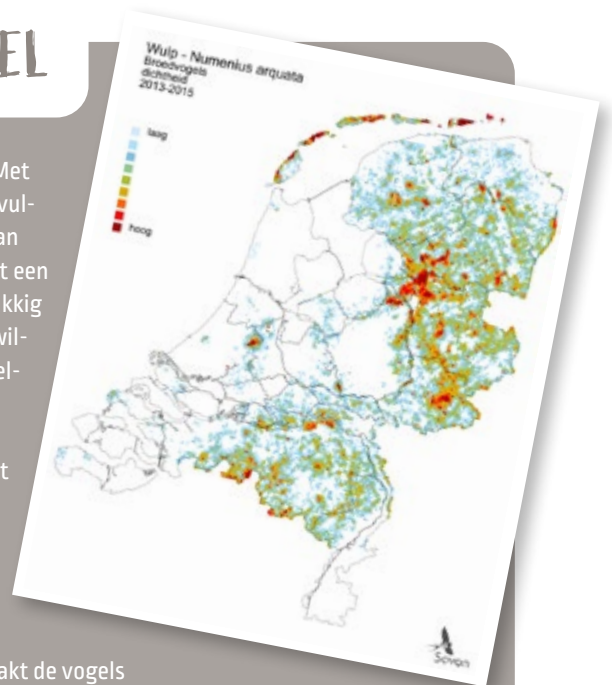
De overgebleven heide ging ook achteruit in kwaliteit, vanwege droogte, verbossing en stikstofdepositie. De wulpen van deze beschermde heidegebieden zijn, althans gedeeltelijk, 'overgestapt' op grasland elders. Zij vonden waarschijnlijk niet meer genoeg voedsel op deze snippertjes heide om hun jongen groot te brengen, waardoor de wulpen vertrokken naar voedselrijkere gebieden. Zo kwamen rond de jaren '70 de eerste aanwijzingen dat de wulp zijn broedareaal aan het verleggen was naar de graslanden in het rivierengebied van de Maas.

Vandaag de dag zien we de wulp dan ook nog terug op veel plekken in Brabant die voorheen heidegebieden waren. Maar tegen de grote druk op het boerenland is de vogel niet

opgewassen. Met name het veelvuldige maaien van grasland vormt een knelpunt. Gelukkig draagt de vrijwillige weidevogelbescherming wel degelijk flink bij aan het broedsucces van wulpen op het boerenland.

De plaatsrouwheid maakt de vogels voorspelbaar, en bescherming daardoor gemakkelijker. Door de legfels te lokaliseren, te omrasteren tegen grondpredatoren en door de boer een vergoeding te kunnen bieden om het grasland nog wat langer te laten staan, wordt het broedsucces vergroot.

Wist je dat er vóór de jaren '80 nog geen wulpen voorkwamen in de polder van de Beerse Overlaat en Land van Heusden en Altena? En nu zijn dat kerngebieden!

DRONETEAMS ACTIEF

Legfels opsporen van de grutto of wulp in grasland is soms een knap lastig klusje. Dat gaat met een drone vele malen sneller en effectiever. In Brabant zijn drie droneteams actief in West-, Midden- en Oost-Brabant. De drones in West-, en Oost-Brabant zijn in eigendom van BoerenNatuur Brabant West en BoerenNatuur Brabant Oost, die hoofdzakelijk gebruikt worden in de weidevogelkerngebieden in Land van Heusden en Altena en De Beerse Overlaat. Het droneteam in West-Brabant stelt hun drone voor de hele regio west beschikbaar. In 2023 is er ook voor Midden-Brabant een droneteam opgericht, bestaande uit enkele vrijwilligers van natuur- en (weide)vogelvereniging Reusel-De Mierden, die hiervoor een speciale opleiding hebben gevolgd. Zij vliegen in het broedseizoen met de drone van Brabants Landschap, waarmee ze verschillende weidevogelgroepen helpen bij het opsporen van legfels.

Weidevogelgroepen kunnen hulp aanvragen bij het droneteam voor het opsporen van legfels. Het droneteam schat vervolgens in of er mogelijkheden zijn om te helpen. Kijk voor de contactgegevens van het droneteam achterin het jaarverslag.

Droneteam op jacht

Sinds enkele jaren zijn er in Brabant drie droneteams actief die helpen bij het beschermen van weidevogels. Voor dag en dauw staan zij aan de randen van weilanden en akkers met hun apparatuur. 's Ochtends heel vroeg is het verschil in de grondtemperatuur en die van de vogels of eieren het grootst en kan de warmtecamera op de drone ze goed detecteren. Samen met het droneteam uit Reusel gingen we op zoek naar vogel en vos.

Op een grauwe vrijdagochtend verzamelen zich om 5:45 uur enkele ongeruste vrijwilligers bij een graslandperceel in het Brabantse buitengebied. Een koppel wulpen hier vertoont al enige tijd waakzaam gedrag. Hun alarmroep weerklinkt luid in de vroege morgen; ze vliegen steeds op en blijven lang in de lucht. "Als er eieren zijn, dan zijn die inmiddels vast al koud," zegt vrijwilliger Maaïke Riemsdag bezorgd. Iets verstoort de vogels, jaagt ze angst aan. Maar de vrijwilligers zijn het niet, want die staan verdekt opgesteld achter de auto's langs de weg.

Technologie en mensenwerk

Het droneteam uit Reusel is ingeschakeld om het wulpen-nest op te sporen met de warmtebeeldcamera. En om, als het lukt, een blik te werpen op datgene wat de vogels zoveel angst aanjaagt. Maaïke heeft de wulpenouders al enkele dagen bestudeerd en geeft aan waar ze steeds naar terug vliegen, zodat de drone een richtpunt heeft om naartoe te vliegen. Dronepiloot Cees Lauwers laat vervolgens zien hoe ze de route bepalen die de drone vliegt. "Ik zet een punt op de kaart op het digitale scherm en teken daar vlieglijnen overheen. Daarna kan ik op het scherm aangeven in welke richting de drone de lijnen moet volgen en hoe groot het zoekraster moet zijn. Als ik de opdracht tot vliegen geef, gaat de drone automatisch naar het eerste punt toe en volgt hij de opgegeven route."

Nadat de drone succesvol vanaf het mini-platform is opgestegen zien we hem inderdaad meteen richting de hoek van het grasland vliegen, precies zoals ingetekend. Daar trekt hij baantjes over het perceel, secuur alles afspeurend. De drie camera's – een groothoeklens, een zoomlens en een warmtebeeldlens – sturen gegevens door naar het besturingssysteem. Op het scherm zien we dan ook live wat er zich in het grasland afspeelt. Met nauwkeurige precisie wordt het perceel afgevlogen. Rode bolletjes op het scherm geven aan dat er zich iets warmts bevindt. Dronepiloten Cees, Henk en Fred schakelen dan over van de warmtebeeldcamera op de groothoeklens of de zoomlens. Het verbazingwekkend scherpe beeld toont dan welke verrassing zich in het gras

schuilhoudt. Zo zien we haasjes, kleine akkervogeltjes en een kat, maar nog geen wulpennest.

Dader gesignaleerd

Uiteindelijk vinden we wel de reden voor de paniek bij het wulpenpaar. Een vos baant zich stillemetjes een weg door het hoge gras. Ondanks een uitgebreide zoektocht die bijna drie uur duurt, is het gehele perceel uitgekamd en de batterij leeg, maar het wulpennest of eventuele kuikens zijn niet gevonden. Cees: "Met de vele regen van de afgelopen tijd groeide het gras veel harder dan normaal. Van dat lange gras kunnen de wulpen profiteren, want ze zitten beschut. Tegelijkertijd is het te nat om te maaien, dus agrariërs zitten op de handen. En dat betekent dat de kuikens langer veilig zitten in het hoge gras. Voor de drone is het lange gras niet fijn; het warmtebeeld is niet meer altijd toereikend. Het natte, koude gras dekt de schuilplaats van de vogels dan zo goed af dat de camera de warmte van de kleine eieren of kuikens niet op kan pikken. Van hun ouders zien we ook enkel de warmte van hun kop."

Terwijl het droneteam de spullen opruimt, geven ze vrijwilligers Maaïke en Jan van Gestel het advies om het wulpenpaar de komende dagen nog goed in de gaten te houden. Wellicht dat het gedrag van de oudervogels nog iets meer duidt waar het eventuele nest zich bevindt en het droneteam opnieuw kan komen. De regenboog die zojuist is verschenen geeft goede moed, zou de pot met goud dan het wulpennest zijn? Helaas mocht het dit jaar niet zo zijn op dit perceel, want na enkele dagen is er van de oudervogels ook geen spoor meer te bekennen. Soms blijft de afloop van een broedpoging nou eenmaal een raadsel.

Er zijn gelukkig ook verhalen waarbij het met de drone juist wél lukt om nesten op te sporen. Fred Hendriks: "We zijn de afgelopen tijd onder andere al in Someren, Erp, Sint-Oedenrode en Schijndel geweest. Daar vonden we al eens een nestje egeltjes onder een hoop bladeren, of drie haasjes bij elkaar." Cees: "Laatst moesten we een perceel afzoeken en daar hadden we wel 84 vondsten. Zo zaten er 12 wulpenparen, een heleboel kieviten en zelfs grutto's, maar ook andere dieren zoals hazen en reeën." De mannen glunderen als ze over de techniek en de mogelijkheden vertellen. "De recordsnelheid waarbinnen we een nestje vonden, was twee minuten! Daar konden meteen stokken bij gezet worden zodat de boer aan de slag kon. De techniek ondersteunt daarin het waardevolle contact tussen vrijwilliger en boeren", zegt Henk Moeskops.

Momenten uit het veld

EEN SEIZOEN MODDERLOPEN...

Menig vrijwilliger, lezer van het magazine van Brabants Landschap en agrariër herkent zich nog heel goed de foto van het kievitslegsel dat in de droogte tussen de diepe barsten in de klei lag. Zo rolt het ene seizoen over in het andere, en zijn de omstandigheden ook onvergelijkbaar. Van de aanhoudende extreme droogte, gingen we naar het natste jaar tijd in 100 jaar. Lange tijd was het ondenkbaar om de percelen op te gaan. Maar voor een paar dappere vrijwilligers die toch echt graag dichterbij wilden of moesten kijken, werd het modderlopen.

"Het land is geschikt voor ganzen, eenden en zwanen, maar als een kievit hier een nest wil maken zal hij eerst zwemvliezen moeten kopen." Ton de Peffer, WVG Duinboeren

KLEIN GELUK

Marjan Keijzer uit de de groep uit Waalwijk stuurde een bericht vanuit haar ziekenhuisbed: "Heel jammer dat ik het weidevogelseizoen weer moet missen, maar wat denk je? Vanuit mijn ziekenhuisbed heb ik toch een weidevogel gespot! Een scholekster met vier eieren, op het dak van een van de gebouwen. Mijn dag kan niet meer stuk!"

En een paar dagen later kwam meer nieuws. Marjan had weer in het ziekenhuis gelegen ter observatie, met een operatie in het vooruitzicht. "Maar", vertelde ze: "Toevallig kwamen de eieren van de scholekster vandaag uit! De foto's zijn niet scherp maar ik moest door het dubbel glas fotograferen." Wat een geluk bij een ongeluk om dit mee te maken.

SCHOLEKSTERBAKKEN

- VALLEN EN OPSTAAN

In 2023, het Jaar van de Scholekster, werden door heel Brabant speciale scholeksterplateaus geplaatst, mede dankzij Sovon. Hoewel er hoop was dat de vogels deze plateaus zouden gebruiken, blijkt het wennen aan deze constructies tijd te kosten. Vrijwilligers zagen af en toe een scholekster op een plateau, maar van broeden is nog geen sprake.

Ook voor de plaatsers van de plateaus is het een leerproces: waar werken ze het best? In Jekschot hadden ze de oplossing, en werd een plateau op een voederkuil gezet in plaats van op een paal, zodat het plateau verplaatst kon worden als de boer erbij moest. Hiermee is het eerste scholeksternest op een plateau een feit, want al snel had een koppeltje scholeksters het plateau gevonden, met een succesvol uitgekomen legsel tot gevolg. Komend jaar zal het plateau op een paal gezet

worden, mogelijk wel op een korte paal, zodat de scholekster kan wennen aan de hoogte.

Landelijk

Thijs Glastra van Sovon en coördinator van het scholeksterproject, meldde dat er elders in het land wel diverse platforms bezet waren, en succesvol. "Op basis van nestkaarten uit de Boerenlandvogelmonitor met gegevens uit 2023+2024 hebben we kunnen berekenen dat het nestsucces significant hoger ligt op de broedplatforms".

ZO VIND JE ALTIJD WAT

Elk jaar worden opmerkelijke vondsten gedaan. In Raamsdonk vonden ze afgelopen jaar een kievitlegsels met zes eieren, tot grote verrassing van de groepsleden. En ze lagen ook nog eens netjes met de puntjes naar elkaar toe.

Weidevogelgroep Asten maakte het nog bonter. Adrie van de Mosselaar stuurde het volgende bericht: Tijdens het zoeken naar kievitsnesten afgelopen april deden we een bijzondere vondst! Ook deze hebben we met een bamboestok gemarkeerd. Er was namelijk een complete granaat uit WOII bloot komen te liggen.

We hebben direct de agrariër erbij gehaald, die behoorlijk schrok. Hij had geluk gehad dat zijn trekker de granaat met het ploegen niet geraakt had. De boer heeft de opruimingsdienst ingeschakeld. Binnen een week na onze vondst hebben ze de granaat meegenomen.

Op deze locatie schoten de geallieerden en de bezetter aan het eind van WOII munitie over en weer. Deze granaat heeft dus 79 jaar in de grond gezeten. Door agrarisch gebruik is hij uiteindelijk weer boven gekomen en door de vele regenbuien helemaal zuiver gespoeld.

SLIMME MACHINES

Dat de technologie met rasse schreden slimmer en sneller wordt, is een feit. Zeker ook in de landbouw, historisch gezien een sector waarin ontwikkelingen razendsnel gaan. Van Sovon Vogelonderzoek Nederland kregen alle boerenlandvogelcoördinatoren van het land begin 2024 de oproep om foto's van gevonden nesten van akkervogels met hen te delen. Waarom? Voor het 'opleiden' van kunstmatige intelligentie-systemen, die geïntegreerd kunnen worden in landbouwmachines voor natuurinclusieve landbouw. Met een camera gemonteerd op het frame van bijvoorbeeld een slimme schoffelmachine, speurt het computersysteem de bodem af. Hiermee kan zeer gericht en efficiënt worden geschoffeld, gewied, bespoten of een ander werkje worden uitgevoerd. Zo ook weidevogelbescherming, want een machine kan aangeleerd worden om legfels te herkennen.

Aan de oproep aan weidevogelbeschermers in Brabant werd volop gehoor gegeven. Ze deelden massaal foto's van akkerbroeders als kievit, scholekster, veldleeuwerik en gele kwikstaart. De foto's zijn allemaal naar Sovon gestuurd om hen te helpen bij de verdere doorontwikkeling van slimme systemen.

EERSTE EI

De vondst van het eerste kievitseï wordt al decennialang gevierd. Vroeger omdat zo'n eerste kievitseï als delicatessie werd bereid. Een culinaire traditie waar we ons weinig meer bij voor kunnen stellen. Toen het rapen van eieren bij wet verboden werd en weidevogelbescherming ontstond, is de traditie van het vinden van het eerste ei gebleven. Het beschermingsseizoen start op dat moment pas écht, en dat eerste eitje haalt daarom altijd landelijk de pers. Dat eerste ei toont dat er vroeg in het jaar al van alles gebeurt in de natuur, en laat ook elk jaar weer zien dat weidevogelbescherming hard nodig is. Het vinden van dat eerste ei is dus nog altijd belangrijk, maar wel om hele andere redenen. De vondst blijft een eer voor de vinder.

Geurt Elemans vond - net als in 2018 - het eerste Brabantse ei, op 2 maart in Ravenstein. Door goed op het (paar)gedrag te letten, had hij snel in de smiezen dat het vrouwtje zo ver was. Provinciaal Coördinator Fien Oost was de vondst traditiegetrouw gaan controleren op echtheid. Het eerste ei van Nederland was al een paar uur eerder gevonden in Gelderland.

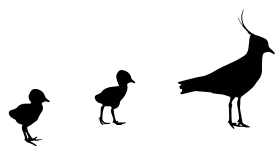

Kuikens

*Een boerenland vol leven op
de bodem en in de lucht
is het mooiste wat er is...*

3

De regen hield ook in april en mei niet op met vallen. Kranten kopten "Goed nieuws voor weidevogels!", maar daarbij was wel enige nuance nodig. Want nattigheid, zoals veel vrijwilligers en boeren heus weten, is goed voor weidevogels. Maar te veel water kan zorgen voor ondergelopen legfels, onderkoelde kuikens en weinig bodemleven. Een bodem waar een laag water op staat, komt niet tot leven: er groeit wellicht wat, maar de bovengronds levende insecten komen maar langzaam tot wasdom. Er kruipt, krioelt en springt dus veel te weinig voor een kuiken dat tussen de 1000 en 10.000 prooien per dag nodig heeft. Uitdagende omstandigheden om groot in te worden.

*Verjonging
bij vogel en
mens*

VERGRIJZING BIJ VOGELS

Voor langlevende vogels geldt dat ze vele seizoenen de kans hebben om kuikens groot te krijgen. Maar jaarlijks sneuvelen er ook volwassen vogels, bijvoorbeeld door predatie, tijdens de trek of door ongunstige omstandigheden in de overwinteringsgebieden. Het is dus wel zaak dat er voldoende jongen groot worden. Om de sterfte te compenseren is minstens 0,7 volwassen jong per broedpaar nodig. Bij achteruitlopende aantallen weten we dat dat aantal niet gehaald wordt. Langjarig gevolg is dat de vogels die de vrijwilligers zo goed kennen, elk jaar dezelfde vogels zijn, en elk jaar een jaar ouder worden. Dankzij ringonderzoek weten we hoe het die bekende vogels vergaat, hoe oud ze worden, en door goede monitoring ook hoeveel kuikens ze per jaar grootbrengen.

Bij de mensen

In Noord-Brabant zijn meer dan 750 vrijwilligers actief in de weidevogelbescherming. Al jaren ligt de gemiddelde leeftijd boven de 70. Het verhaal van een van de oudste actieve vrijwilligers staat verderop in dit verslag. Maar het cijfer gaat naar beneden, wordt ook opgemerkt door de groepen, met nieuwe aanwas van mensen die wat jonger zijn en graag iets voor de natuur willen doen. In 2024 lag de gemiddelde leeftijd van vrijwilligers voor het eerst in jaren onder de 70: namelijk 69,6.

Maatwerkregelingen in Brabant

Kuikens zijn kwetsbaar en hebben rust, voedsel en bescherming nodig om vliegvlug te worden. Met maatwerkregelingen wordt de kans op een goede afloop vergroot: bijvoorbeeld door het gras later te maaien, braakstroken aan te leggen en vossenrasters te plaatsen in gebieden die gevoelig zijn voor predatie. Zo creëren we een veilige en voedselrijke omgeving voor kievit, grutto, wulp en tureluur. Het Coördinatiepunt Landschapsbeheer coördineert deze aanpak in Noord-Brabant, die mogelijk wordt gemaakt dankzij een bijdrage van de provincie. Vrijwilligers en agrariërs buigen zich samen over de afspraken op perceelsniveau, waarbij agrariërs een inkomstenderving krijgen voor datgene wat zij doen.

Kansen voor de kievit

De kievit broedt voornamelijk op bouwland en heeft daar specifieke bescherming nodig. Precies in de maanden dat de kieviten broeden – maart, april, mei – worden op de akkers veel werkzaamheden uitgevoerd, zoals ploegen, frezen, eggen en zaaien. Om nesten en kuikens te beschermen, kunnen agrariërs via deze maatwerkregeling afspraken maken over afgestemd beheer. Bijvoorbeeld het uitstellen van werkzaamheden, vroeg onderwerken van groenbemester en het

aanleggen van braakstroken als kuikenbiotoop. Deze strook biedt kuikens ook na 15 mei een veilige plek om voedsel te vinden en verder op te groeien.

De overeenkomst wordt in samenspraak tussen de vrijwilliger en de agrariër in het veld afgesloten. Nadat de overeenkomst is afgesloten, houdt de vrijwilliger de vogels nauwlettend in de gaten en geeft het broedsucces door aan het Coördinatiepunt Landschapsbeheer.

In 2024 zijn er 14 overeenkomsten afgesloten voor de kievit. Hiermee zijn er maar liefst 108 legsels beschermd, waarvan zeker 83% is uitgekomen. Dat zijn ruim drie keer zoveel beschermde legsels via deze regeling als in het jaar daarvoor, toen er contracten werden afgesloten voor het beschermen van 34 legsels. Naast dat er twee keer zoveel overeenkomsten zijn afgesloten dan het jaar daarvoor, werden er ook gemiddeld twee keer zoveel legsels per perceel gevonden. Zo blijkt ook uit de praktijk dat kieviten graag samen met soortgenoten broeden en zo het uitkomstpercentage hoger ligt.

Omdat kieviten nestvliders zijn – dat betekent dat de kuikens vrijwel direct aan de wandel gaan nadat ze uit het ei zijn gekropen – is het lastig om bij te houden hoeveel kuikens er groot worden. Zo zijn er op alle percelen gezinnen met jongen gezien waar minimaal 1 of meer kuikens vliegvlug zijn geworden. Bij de helft van de overeenkomsten is het gelukt om het aantal vliegvlugge jongen te tellen, waarbij de eindstand op 139 vliegvlugge getelde kieviten komt te staan. Dat is een heel positief cijfer!

Rustzone voor kritische weidevogels

De grutto, wulp en tureluur leggen hun eieren voornamelijk op grasland. Zij kunnen met hun lange nek gemakkelijk over het gras heen kijken, en zich tegelijkertijd verstoppen in het lange gras. Zo zijn ze veilig voor aankomend gevaar van predatoren. Het nadeel is dat ze dankzij hun prachtige verstop-tactiek ook vaak over het hoofd gezien worden. Dat zorgt voor grote problemen bij maaiwerkzaamheden. Om de vogels de kans te geven hun eieren uit te broeden en hun kuikens veilig groot te brengen, is het mogelijk voor vrijwilligersgroepen om samen met de boer een rustzone te creëren. Dat wil zeggen: ruim rondom het legsel worden geen maaiwerkzaamheden gedaan. Deze rustzone blijft intact tot de kuikens vliegvlug zijn of het gezin het perceel heeft verlaten. Daarna mag er gewoon gemaaid worden.

Afgelopen jaar zijn er 26 rustzones afgesloten waarmee er in totaal 38 legsels zijn beschermd, waarvan 16 gruttolegsels, 14 wulpenlegsels en 8 legsels van de tureluur. Het aantal beschermde legsels lag in 2024 beduidend lager dan het jaar daarvoor. Dat cijfer laat ook duidelijk zien dat 2024 een nat jaar was. Enerzijds kan de aanhoudende regen ervoor gezorgd hebben dat bescherming niet nodig was omdat er niet gemaaid kon worden, maar uit verhalen uit het veld kwam ook naar voren dat de vogels simpelweg niet tot broeden zijn gekomen. Vanwege ongeschikte omstandigheden, ondergelopen legsels of predatie. Van het aantal legsels dat werd beschermd met een rustzone kwam 92,1% uit.

Zodra de kuikens uit het ei komen, gaan ze vrijwel meteen aan de wandel. Hierbij leiden de oudervogels ze naar de meest voedselrijke plekken. Het is daarom altijd weer een uitdaging voor de weidevogelbeschermers om de weidevogelgezinnen te monitoren op broedsucces. Desondanks zijn er met zekerheid in totaal 40 gruttokuikens, 26 wulpenkuikens en 6 tureluurkuikens uit het ei gekropen en geteld.

Tenminste
vos en das
op afstand

WEI-VOSVRIJ

In sommige gebieden vormt predatie een grote bedreiging voor de broedende weidevogels. Sinds 2018 kunnen vrijwilligers, in samenwerking met de boer, een elektrisch vossenraster plaatsen rondom een legsel of perceel om de vogels meer rust te geven tijdens het broeden. Het raster biedt bescherming tegen grote grondrovers zoals de vos en das, die vaak gemunt hebben op de eieren en kuikens. Door deze maatregel stijgt het uitkomstpercentage van beschermde legsels van plaatselijk 0% naar soms wel 90%.

Zo zijn er het afgelopen jaar 37 legsels beschermd door het plaatsen van een vossenraster, iets minder dan het jaar daarvoor. Met name bij de wulp was het aantal beschermde legsels met vossenraster gedaald met bijna de helft, van 26 naar 15 legsels. Verder zijn er grutto's, kluten, kieviten en scholeksters beschermd met rasters. Waarbij het uitkomstpercentage uiteindelijk op 76% is gekomen. Het komt natuurlijk voor dat een legsel om andere redenen niet uitkomt. Hier ging het om verlaten legsels en predatie door kraaien.

Resultaten kerngebieden

In Brabant zijn twee kerngebieden ingericht voor weidevoelbeheer waar agrariërs intensief aan de slag gaan met de aanleg en verbetering van weidevogelbiotoop. Beheerpakketten vanuit dit stelsel voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, zijn onder andere golfplaatplasdrassen en kruidenrijk grasland met rustperiodes. Deze maatregelen bieden niet alleen rust en ruimte om te broeden, maar creëren ook een goed opgroei biotoop voor kuikens.

Alhoewel het beheer specifiek aangelegd wordt voor de grutto en tureluur, profiteren er ook vele andere soorten van de maatregelen. In die zin zijn weidevogels een paraplu soort. Dit houdt in dat ze eigenlijk als ambassadeurs gezien worden voor een bepaald ecosysteem. Zo worden er sinds de aanleg van de eerste plasdrassen in 2012 ook soorten zoals de kluut, kleine plevier, bergeend, slobbeend en zomertaling waargenomen. Het aantal legsels van deze soorten neemt jaarlijks toe, een teken dat de maatregelen ook hen ten goede komen.

LEREND BEHEREN

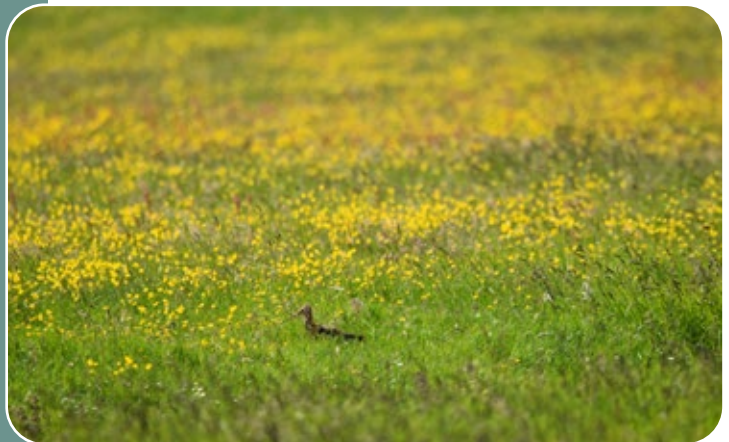
Naast de tellingen van de vogels, wordt ook het beheer nauwlettend in de gaten gehouden door BoerenNatuur Brabant. Veldmedewerkers komen geregeld kijken of de omstandigheden in het veld kloppen voor de vogels én overeenkomen met de afspraken in de beheercontracten. Uit het veldwerk en de tellingen wordt lering getrokken over de effectiviteit van het beheer. Is het kruidenrijk grasland daadwerkelijk kruidenrijk, of is de vegetatie te rijk en staat het te dik? Is de plasdras drassig genoeg, of moet er gedraaid worden aan het waterpeil? Veldmedewerkers en agrariërs hebben aan het lerend beheren in de maanden van het broedseizoen een flinke taak. De provincie Noord-Brabant denkt bij knelpunten graag mee met de beheerders en agrariërs. Zo werd er in 2024 financiering toegekend op een plan om de kerngebieden voor weidevogelbescherming een extra impuls te geven buiten het reguliere beheer om; het project "Kwaliteitsverbetering kruidenrijk grasland".

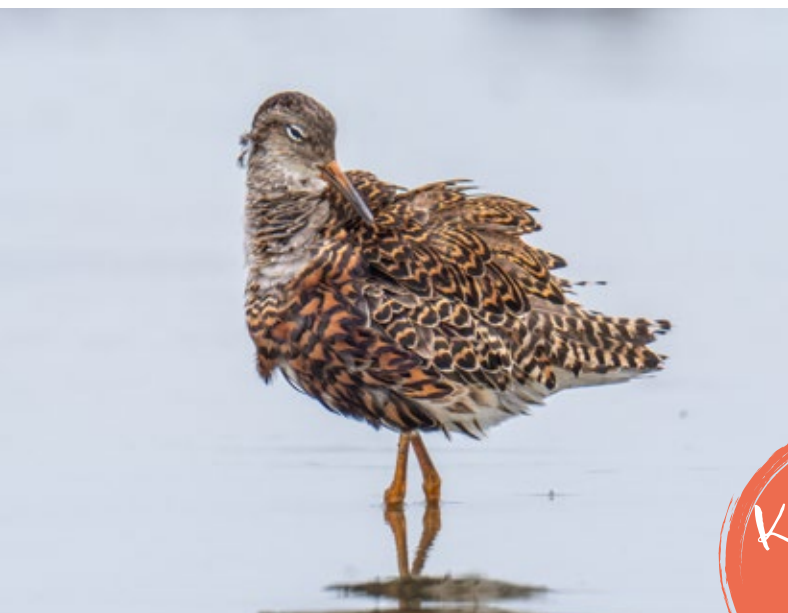
Op de zware, voedselrijke kleigronden is het niet makkelijk om geschikt kuikenbiotoop te realiseren. Dankzij dit project worden er proeven gedaan met extra en vroeger maaien ten behoeve van verschralling van het grasland, extensief beweiden zodat er voorafgaand en gedurende de kuikenperiode voldoende voedsel en structuurrijk kort gras is, en herinzaai van percelen om de kruidenrijkdom te bevorderen.

Kuikenoverleving

Een belangrijke indicator voor het bepalen van de effectiviteit van de maatregelen is de kuikenoverleving van de grutto en wulp. De maatregelen liggen er ten slotte om ervoor te zorgen dat deze kuikens veilig groot kunnen worden. De kuikenoverleving wordt gemeten met een gestandaardiseerde BTS-telling (Bruto Territoriaal Succes). Met deze telling worden in het voorjaar het aantal broedparen en later het aantal alarmerende ouders geteld. Deze gegevens geven een indicatie van hoeveel gezinnen er rondlopen in het gebied en hoeveel kuikens hiervan vliegvlug worden. Hieruit komt een broedsuccespercentage, een belangrijke graadmeter voor de reproductie van een populatie. Dit geeft inzicht in welke gebieden en maatregelen effectief zijn, en waar extra inspanning nodig is. Voor een stabiele populatie is een kuikenoverleving van minimaal 65% nodig.

Voor zowel de grutto als de wulp was de kuikenoverleving in de kerngebieden onvoldoende afgelopen jaar. De omstandigheden waren een te grote uitdaging voor de vogels om hun jongen groot te brengen. Zo zorgde aanhoudende regen voor enorme grasgroei, met omgevallen, ondoordringbare graslanden tot gevolg. Ook was het te koud, nat en guur voor kuikens om zich in de cruciale weken warm en goed doorvoed te houden. Ondanks uitdagingen blijft het werk in de kerngebieden duidelijk onmisbaar voor het voortbestaan van Brabantse weidevogels.

Een gemeentelijke plasdras

Tijdens de coördinatorenendag van de weidevogelbescherming op 28 juni 2024 was er volop kans om onderling verhalen en ervaringen uit te wisselen. Niets is leuker dan dit op een plek te doen waar weidevogels de ruimte krijgen om te broeden. De stadsecologen van Breda heetten ons welkom in de Lage Vuchtpolder, waar de gemeente een nieuwe plasdras ontwikkelde.

Wouter Schuitema en Raymond van Breemen, de ecologen van gemeente Breda, namen de coördinatoren mee op pad door zowel de geschiedenis, het heden en de toekomst van de Lage Vuchtpolder. Aan de hand van oude kaarten illustreerden zij hoe het gebied in de afgelopen eeuwen steeds is veranderd. Rond 1600 was het nog een moeilijk begaanbaar moerasachtig gebied dat tijdens het Beleg van Breda onder water werd gezet zodat de Bredanaren zonder voedsel kwamen te zitten en zichzelf uiteindelijk overgaven.

In de rustigere tijden die volgden was het een prachtig weidevogelgebied. Hier kwam verandering in toen ook hier na de Tweede Wereldoorlog het land werd omgevormd voor intensieve landbouw. Dat tij wordt nu gekeerd, nadat gemeente Breda in 2022 percelen in de Lage Vuchtpolder kocht om er opnieuw een nat weidevogelgebied van te maken.

Het gebied ligt onder meer tegen natuurgebieden Spino-laschans, de Vrachelse Heide en de Teteringse Bossen, en dicht bij de nieuwe wijk Waterdonken.

Om het samenspel tussen wonen en natuur te bewaken, is er een speciaal waterbergings- en filteringssysteem aangelegd. Zo wordt het regenwater uit Waterdonken opgevangen, door het zuiveringsmoeras geleid en vervolgens gedoseerd geloosd in de Lage Vuchtpolder. Is er daar geen water nodig, dan wordt het water teruggeleid naar het zuiveringsmoeras om de kwaliteit te blijven verbeteren. Een computer berekent op basis van verwachte neerslag welke sluizen er open en dicht moeten. Hiermee wordt een optimale natte natuurparel gecreëerd.

Kijkje achter de schermen

De aanwezige coördinatoren kregen een letterlijk kijkje achter de schermen bij deze natte natuurparel in ontwikkeling. Vanwege werkzaamheden in het gebied was de polder namelijk afgesloten voor wandelaars, maar voor de excursie maakten de stadsecologen een uitzondering. Eenmaal door de hekken konden de coördinatoren met eigen ogen zien dat de weidevogels weer terugkeren naar het gebied. Er waren zelfs een aantal kemphanen te spotten! Duidelijk dat het hier in de polder sinds de aanleg van de natuurmaatregelen goed toeven is. De waarneming van deze zeldzaamheid werd met veel enthousiasme ontvangen. Manetje kemmaan met zijn mooi gevormde kraag en oorpluimen was een hoogtepunt op deze wederom leerzame dag met de coördinatoren van de weidevogelbescherming.

Najaarstrek

4

Een natte en zachte herfst brak aan. Eigenlijk in lijn met de omstandigheden van het hele jaar. Wel wat zon, maar ook nog altijd meer millimeters neerslag. Tijd om de veren uit te schudden voor een lange vlucht naar het zuiden. Terwijl duizenden brandganzen arriveren, vliegen kraanvogels trompetterend over, en vertrekken grutto's massaal. De stokken gaan de schuur in, de drones weer in hun koffers.

De jonge weidevogels, goed aangesterkt gedurende de zomer, en nog met een gaaf verenkleed, gaan hun eerste lange reis tegemoet. Kieviten blijven gedurende onze steeds zachter wordende winters in ons land. Scholeksters overwinteren met name aan de kust, en natuurlijk gaan grutto's met dezelfde route weer richting het zuiden. Niet iedere vogel gaat zo ver als de Afrikaanse landen. Tureluurs kunnen ook best overwinteren op het wad of aan de kust. Onze eigen wulpen maar ook vogels uit Scandinavië overwinteren massaal in ons land, in de Waddenzee, maar ook in het binnenland. Uit de winterslaaplaatstellingen van Sovon eind 2024 bleek dat de grootste aantallen wulpen overwinteren in de Vossemeerplaat (Flevoland) de Beneden-waarden bij Loevenstein (Gelderland) en bij zandwinplas De Domelaar (Overijssel).

In het najaar wordt het land na de oogst op veel plekken weer ingezaaid met een groenbemester, zodat het land niet kaal de winter in gaat en de bodem ten goede komt. Op de plasdrassen wordt winterbeweiding toegepast of gemaaid zodat het gras kort de winter in gaat, al ter voorbereiding op het volgende jaar. Waar agrarisch natuurbeheer ligt, gaan bloemenblokken, stoppelvelden en akkerranden als voedselbanken de winter in.

Weidevogelvrijwilligers ronden hun veldseizoen af met bijeenkomsten, barbecues, excursies en vaak ook een aardigheidje of kaart voor de deelnemende agrariërs. Ook jaarverslagen worden door enkele groepen opgemaakt en rondgestuurd, altijd een nuttig karwei.

Akkervogels tellen

Terwijl de wereld nog stil is, worden vrijwilligers begroet door het eerste ochtendlicht en een symfonie van natuurgeluiden. Met de verrekijker in de aanslag speuren de vogelaars de velden en bloemenblokken af, op zoek naar beweging. Tegelijkertijd staan de oren op scherp voor roepjes of zang. Het is rustgevend, maar ook spannend—je weet nooit precies welke soorten je zult tegenkomen.

Binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) werken boeren aan natuurmaatregelen op hun grond om akkervogelsoorten als veldleeuwerik, geelgors en patrijs te helpen. Zo zorgen boeren voor bloemrijke akkerranden, wintervoedselveldjes, bloemenblokken en keverbanken. Deze maatregelen bieden jaarrond voedsel, dekking en nestgelegenheid voor kwetsbare vogelsoorten.

Verspreid over Brabant liggen 25 kerngebieden voor akkervogels, en in enkele gebieden wordt geteld. Dat doen we om te bepalen of de genomen maatregelen effectief zijn voor de doelsoorten. In samenwerking met BoerenNatuur Brabant is Brabants Landschap verantwoordelijk voor de coördinatie van deze tellingen. Met langjarige gegevens over akkervogels wordt inzicht verkregen in de aantallen, gedrag en verspreiding van de vogels. Dankzij meerjarige tellingen zien we trends ontstaan in de vogelpopulatie en krijgen we inzicht in de kwaliteit van het leefgebied. Zo is monitoring van de vogels een manier om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer te meten en verbeteren. De tellingen worden uitgevoerd door vrijwilligers, onder begeleiding van een veldmedewerker. Dankzij de inspanningen van deze vrijwilligers worden er op grote schaal langdurig tellingen gedaan en zo waardevolle informatie verzameld.

Beheermonitoring

Beheermonitoring is monitoring die BoerenNatuur Brabant uitvoert in samenwerking met Brabants Landschap voor de resultaatverzameling en verbetering van het ANLb. In 2012 zijn de eerste akkervogeltellingen gestart in Steenbergen-Noord, en door de jaren heen uitgebreid. Nu wordt er geteld in negen gebieden. Na 2016, bij de komst van het nieuwe stelsel ANLb, kwamen daar gebieden bij, zoals Oude Doorn, Keent, de Bleken en de Groote Heide. In 2024 zijn de tellingen uitgebreid naar meer akkervogelkerngebieden. Met informatieavonden voor bestaande en nieuwe vrijwilligers werden er nieuwe telgroepen opgericht.

Zo ging het aantal akkervogelvrijwilligers van 25 plotseling naar meer dan 80 vrijwilligers. Voor een groot aantal vrijwilligers was het afgelopen jaar dan ook het eerste jaar dat ze mee gingen tellen, onder begeleiding van ervaren tellers.

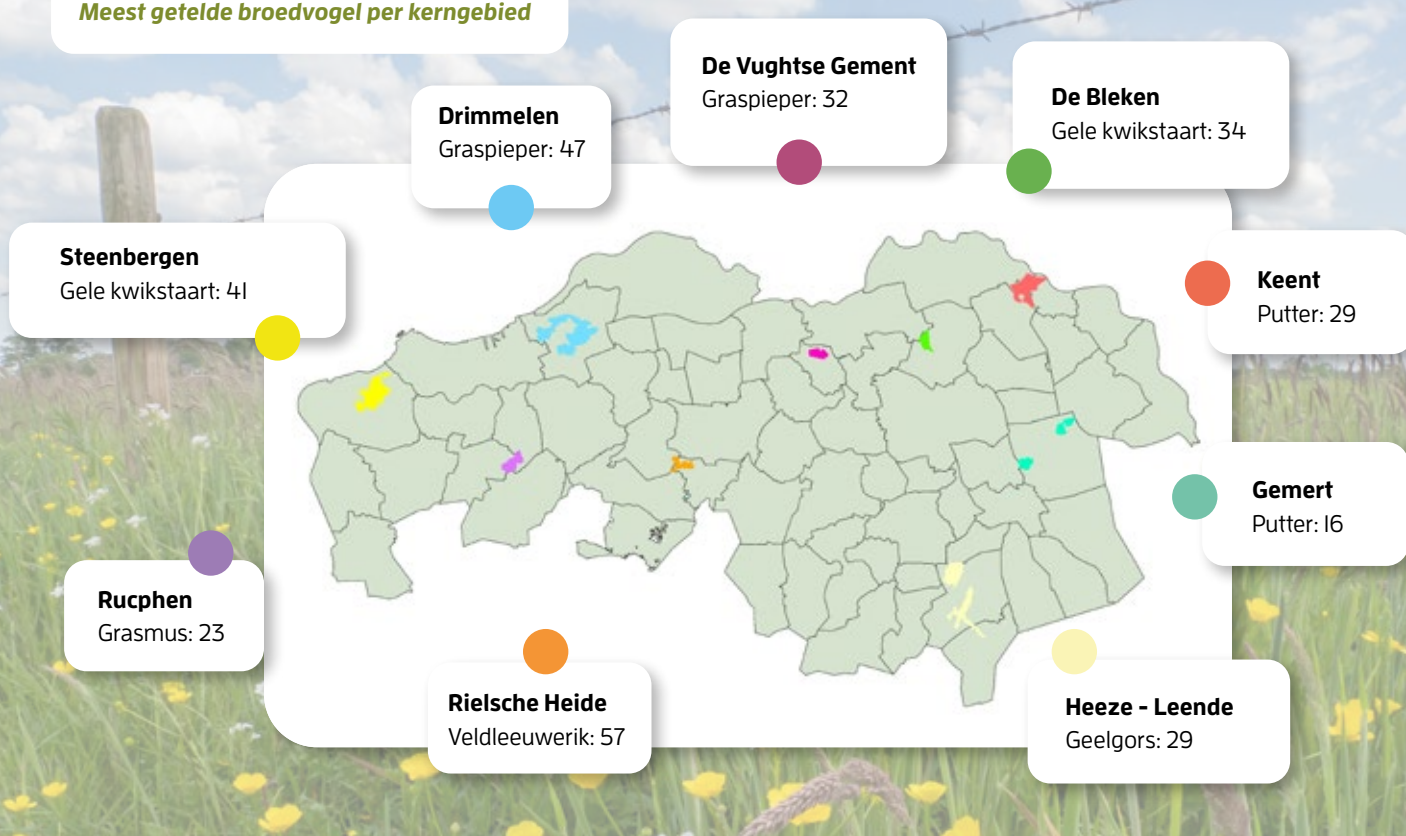
In de winter van 2023-2024 zijn er 43.052 waarnemingen gedaan tijdens de wintervogelvogeltellingen. Tijdens de wintertellingen trekken vogels graag samen op in de veiligheid van grote groepen. Het is dan ook niet gek dat het aantal waarnemingen tijdens de wintertellingen zo hoog is. Met stip op één was de spreeuw de meest waargenomen wintervogel, met ruim 20% van alle waarnemingen liet hij de andere soorten ver achter zich. Van de doelsoorten – dat wil zeggen de soorten waarop het beheer is gericht – werd de putter het meest waargenomen op plaats II, nauw gevolgd door de veldleeuwerik en de groenling.

In het broedseizoen speelt het herkennen van het gedrag van de vogels een grote rol. Zang, roep, gedrag, uiterlijk en vlucht zegt namelijk veel over waar de vogels mee bezig zijn. Door goed op zang en gedrag te letten, onderscheiden we broedvogels van de incidentele gasten en wordt er een beeld verkregen van het broedsucces. Zo zijn er afgelopen broedseizoen 7.750 waarnemingen van broedvogels gedaan door vrijwillige tellers. Aan elk van deze waarnemingen hangt ook een gedragscode, bijvoorbeeld “nestindicerend gedrag” of “zingend”. De meest waargenomen doelsoorten waren de gele kwikstaart, veldleeuwerik en de graspieper. Welke soort het meest werd waargenomen, verschilde echter per regio. Zo werd in Drimmelen de graspieper het vaakst gezien, in Heeze-Leende de geelgors, en in Rucphen juist de grasmus. Bekijk het kaartje hiernaast voor de meest waargenomen broedvogel per akkervogelkerngebied.

Broedvogels in de akkervogelkerngebieden

Meest getelde broedvogel per kerngebied

MAS-METHODE

De MAS-Methode (Meetnet Agrarische Soorten) is een gestandaardiseerde telmethode van Sovon om akkervogels te tellen in het agrarisch gebied. De methode werkt met vaste telpunten waar binnen een straal van 300 meter alle vogels worden geteld gedurende 10 minuten. Bij wintervogeltellingen ligt de nadruk op aantallen vogels die de maatregelen bezoeken. De broedvogeltellingen zijn gericht op het gedrag van vogels, om te bepalen of het om een broedvogel gaat of een incidentele bezoeker. Per telpunt wordt er 3 à 4 keer per seizoen geteld.

WERVING

Voor educatie maar ook voor het werven van vrijwilligers worden regelmatig lezingen en excursies gehouden door Brabants Landschap, maar ook door vrijwilligersgroepen zelf en door agrarische natuurverenigingen. In 2024 vierde ANV D'n Beerse Overlaet bijvoorbeeld haar 25 jaar bestaan met een publieksdag, waar geïnteresseerden welkom waren om meer te komen leren over weidevoelbeheer door boeren, beschermingswerk door vrijwilligers en de activiteiten van de Agrarische Natuurvereniging.

Door de ogen van Tinus

De liefde voor weidevogels zit bij mensen vaak diep geworteld. Vrijwilligers gaan door weer en wind om de vogels te monitoren en te beschermen. Zo ook Tinus Pijnenburg van WVG Ravenstein. Met zijn 87 jaar ("bijna 88!") is hij momenteel de oudste vrijwilliger binnen de actieve weidevogelbescherming in Noord-Brabant.

Ondanks dat de benen tegenwoordig af en toe wat stram zijn, wil Tinus komend voorjaar gewoon weer op pad om zijn geliefde grutto en kievit te ondersteunen.

Al ruim 25 jaar zet Tinus zich als vrijwilliger in bij WVG Ravenstein. "Maar ook daarvoor was ik al betrokken bij de vogeltjes hoor", aldus Tinus. "Toen ik nog een kwekerij had vonden we geregeld nesten op het land. Als we aan het werk waren en een nestje lag dan in de weg, dan verplaatsten we de nestjes voorzichtig. Je zag toen nog roodborstjes, putters en grutto's in grote aantallen." Tinus zag die aantallen afnemen in de afgelopen jaren. De soorten zijn er nog wel, maar je ziet ze minder. "In de tuin had ik ook altijd veel broedende vogels, merels, roodborstjes en mussen. Nu zit er soms nog wel een familie mussen in het mussenflatje, maar het is niet meer wat het geweest is."

De bescherming van weidevogels is door de jaren heen heel wat veranderd. "We liepen toen hele dagen rond op de akkers om eieren en nesten te verplaatsen. In overleg met de boeren daar probeerden we zo samen de aanwezige kieviten en grutto's te beschermen. We begonnen met het nalopen van 100 bunders." Nadat ze de samenwerking met Brabants Landschap aangingen, werd er gebruikgemaakt van andere beschermingstechnieken. Zo wordt ook hier nu een nest gemarkeerd met bamboestokken, zodat de boer op tijd kan remmen, of ruim eromheen kan maaien.

Tinus is het meest enthousiast over de plas-drasregeling die er in 2011 kwam. "Je ziet echt dat op de plasdras meer weidevogels voorkomen. De boeren hier vinden dat ook mooi. Het zijn mensen die landschap en dier waarderen, anders kies je niet voor dit beroep. Het steeds veranderende beleid op landbouw maakt het hen niet makkelijk en dan helpt het als je dezelfde taal spreekt en uit dezelfde klei komt. Samen voeren we gesprekken over wat er wel kan."

Tinus Pijnenburg

Waar Tinus nog uitdagingen ziet, is de hoeveelheid vrijwilligers tegenover de hoeveelheid boeren en loonwerkers die ze willen ondersteunen. "We zijn met steeds minder vrijwilligers en ze worden – net als ik – allemaal een dagje ouder. Daar tegenover staat dat de boer niet langer alleen heer en meester is op zijn land. Vroeger waren de bedrijven kleiner en deden ze dus (bijna) alles zelf. Daardoor hadden we ook met één iemand contact over wat we op het land konden doen om de vogels te beschermen. Nu zijn de boerenbedrijven groter waardoor boeren vaak loonwerkers in dienst hebben. Ook die willen vaak met ons meedenken, maar het zorgt ergens wel voor ruis op de lijn.

Tinus kan nog een jaar mee op pad, zegt hij, maar nieuwe aanwas bij de groep is wel gewenst. Zo kunnen ze de weidevogels in de regio van Ravenstein blijven beschermen.

DE WETHOUDER KOMT LANGS

Weidevogelgroep Bernheze nodigde dit jaar wethouder Maarten Everling uit om met hen op pad te gaan in de Bleken. Even weg van het gemeentehuis en het veld in, om daar kennis te maken met de activiteiten van de weidevogelgroep. Een goed moment om de knelpunten uit te leggen waar weidevogels, boeren en beschermers mee te maken krijgen.

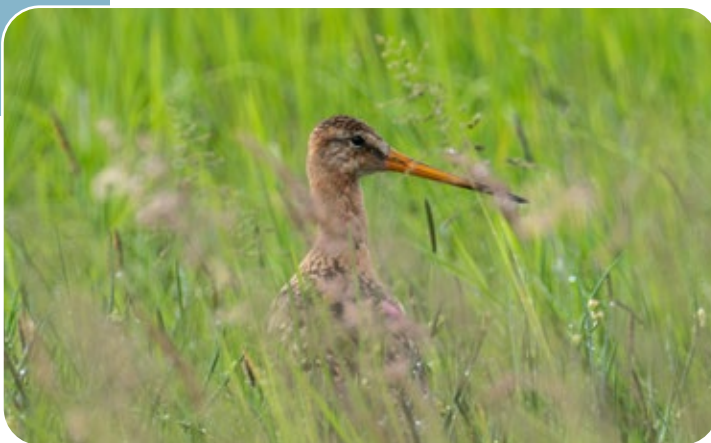
Wethouder Maarten Everling zag wat de dertien vrijwilligers van weidevogelgroep Bernheze in het broedseizoen, vanaf maart, bereiken door nesten te lokaliseren en te beschermen en daarmee te zorgen dat deze vogelsoorten niet verdwijnen, want het gaat niet goed met de weidevogels. "Achteruitgang komt door diverse factoren, waaronder het drogere klimaat en de intensieve landbouw", zegt wethouder Everling. "Dit soort lokale initiatieven zijn belangrijk om verdere achteruitgang tegen te gaan."

IN HET NIEUWS

Elk jaar haalt de weidevogelbescherming wel de krant dankzij vrijwilligers die aan de bel trekken met hun verhaal, of omdat de lokale pers lucht krijgt van dit mooie werk. Ook in 2024 stonden enkele groepen in de krant, online of op de televisie, waaronder WVG Gestel.

Zoals de groep WVG Laarbeek. Vier leden van de groep vertelden op Omroep Brabant over hun observatie- en beschermingswerk bij vier gruttonesten in Mariahout bij boer Bart van Berkel.

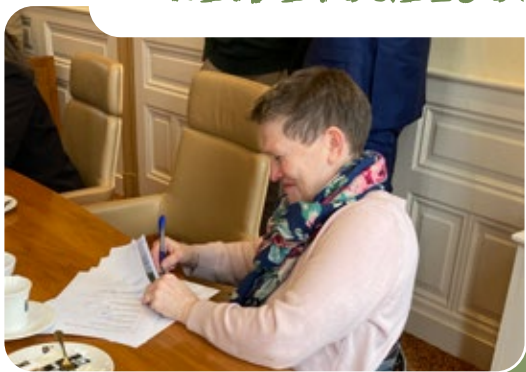
IN NAGEDACHTENIS AAN WIL HETTEMA-LAST

Vorig jaar, in 2023, ontving Wil Hettema van de groep Schijndel e.o., een Koninklijke Onderscheiding. Brabants Landschap droeg graag een steentje bij aan de voordracht, want Wil was al sinds 1996 secretaris en trekker van de weidevogelbescherming in haar omgeving. Zeer sterk in het verbinden van mensen, organiseren van prachtige excursies, lezingen en cursussen, was Wil een onmisbare schakel in de weidevogelbescherming aldaar. Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst in augustus 2023 werd zij verrast in het bijzijn van al haar groepsgenoten, kennissen, vrienden en familie, toen de burgemeester haar het beroemde lintje opspelde en benoemde tot Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Wil overleed dit jaar in april aan de gevolgen van een hersenbloeding. Tijdens haar afscheid werd een collecte gedaan voor de weidevogelgroep. In haar nagedachtenis is in november 2024 van het opgehaalde bedrag een - door vrijwilligers gemaakte - herinneringsbank voor Wil geplaatst achter de natuurspeeltuin Woeste Weide in Schijndel, onthuld door Bert de Kleijn van de weidevogelgroep, en de twee zoons van Wil, Erwin en Martin. Hun moeder wandelde hier altijd graag. Nu kunnen andere wandelaars even plaatsnemen, met uitzicht op het Schijndelse boerenland met weidevogels waar Wil zo van hield.

WEIDVOGELCONVENANT VUGHTSE GEMENT

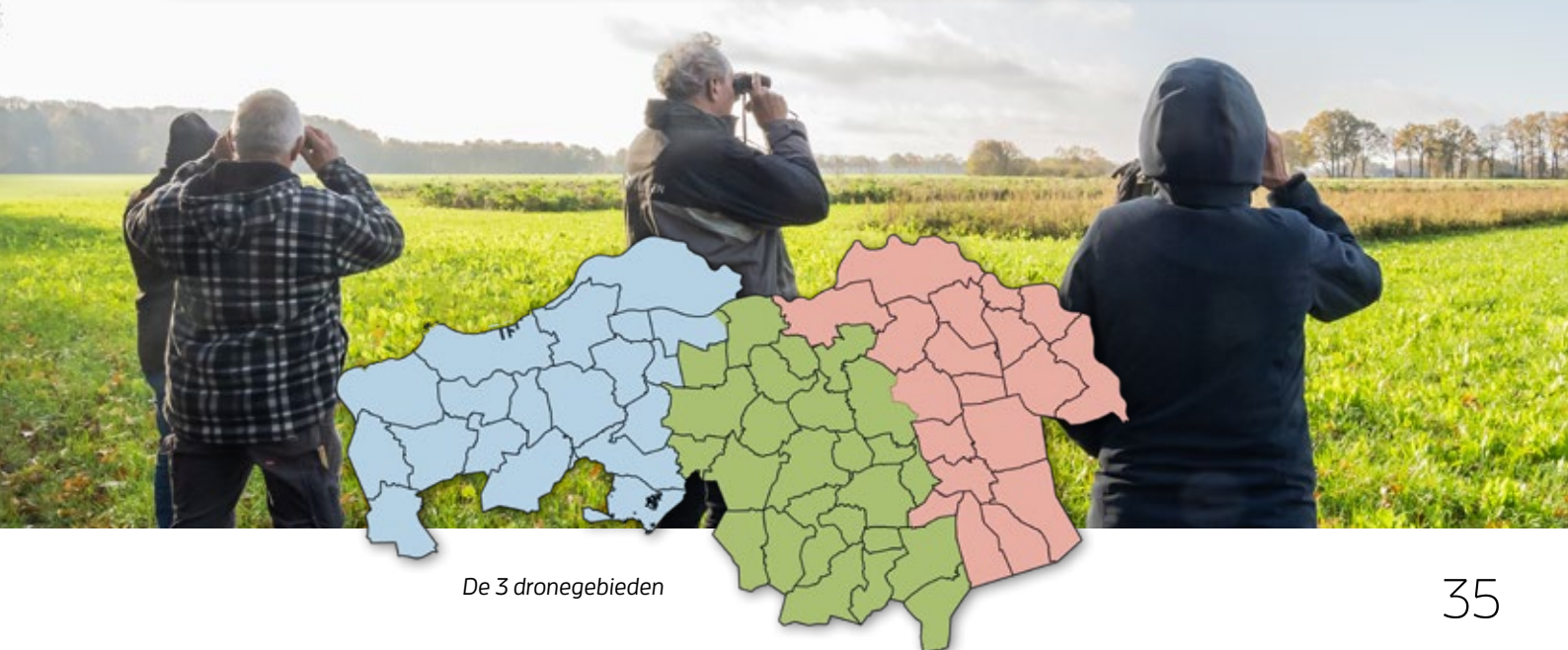
2023 was het laatste jaar van de looptijd van Weidevogelconvenant de Vughtse Gement & De Zeeg. In dit convenant zijn afspraken gemaakt over het behoud en beheer van het weidevogelgebied tussen Drunen en Vught. In 2024 hebben de gemeenten Vught en Heusden, ZLTO, Waterschap Aa en Maas, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, Stichting Duinboeren en Weidevogelgroep De Duinboeren opnieuw een handtekening gezet onder de hernieuwde versie van het convenant. De inzet voor weide- en akkervogels blijft daarom gelukkig tot 2030 hoog in dit bijzondere open agrarische gebied van beide gemeenten. In "de Gement en de Zeeg", zoals het gebied bekendstaat, broeden wulpen en kieviten en nemen agrariërs maatregelen voor weide- en akkervogels op boerenland.

Bijlagen

Bijlage I: Coördinatie en ondersteuning

Naam	Functie	Mobiel
Fien Oost	Provinciaal coördinator	06 57 03 40 53
Lisa van den Biggelaar	Medewerker soortenbescherming	06 59 86 09 43
Marco Renes	Medewerker soortenbescherming & Veldbegeleider Oost	06 52 31 88 41
Rens Sommers	Veldbegeleider Midden en West	06 12 42 08 16
Nelleke Overgaauw	Secretaresse	0411 66 40 10
Algemeen	weidevogelbescherming@brabantslandschap.nl	0411 66 40 10
Meeuwis Millenaar	Contactpersoon Drone BoerenNatuur Brabant West	06 23 46 05 33
Cees Lauwers	Contactpersoon Droneteam Brabant Midden	06 53 30 69 32
Marco Renes	Contactpersoon Drone BoerenNatuur Brabant Oost	06 52 31 88 41

De 3 dronegebieden

Bijlage 2: Resultaten weidevogelgroepen

GROEP: NB02 WVG BERNHEZE											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	29	26	12	14	46,55	6	0	3	3	2	0
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
SUBTOTAAL	31	28	13	15	46,43	6	0	4	3	2	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			46,43	53,57		21,43	0	14,29	10,71	7,14	0
GROEP: NB09 NATUURBESCHERMINGSVERENIGING ALTENATUUR											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
BERGEEND	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
CANADESE GANS	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRUTTO	41	36	26	10	72,22	0	0	0	10	0	0
KIEVIT	435	355	300	55	84,51	11	1	5	28	0	10
KLEINE PLEVIER	4	4	4	0	100	0	0	0	0	0	0
KLUUT	9	5	5	0	100	0	0	0	0	0	0
MEERKOET	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	50	38	32	6	84,21	3	0	0	1	1	1
TURELUUR	30	16	15	1	93,75	1	0	0	0	0	0
VELDLEEUWERIK	4	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	2	2	0	2	0	0	0	1	1	0	0
WULP	23	17	17	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	602	478	404	74	84,52	15	1	6	40	1	11
% VAN BEKEND RESULTAAT			84,52	15,48		3,14	0,21	1,26	8,37	0,21	2,3
GROEP: NB10 NATUURGROEP GESTEL											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	39	36	29	7	80,56	0	0	0	0	0	7
SCHOLEKSTER	2	2	1	1	50	0	0	0	0	0	1
SUBTOTAAL	41	38	30	8	78,95	0	0	0	0	0	8
% VAN BEKEND RESULTAAT			78,95	21,05		0	0	0	0	0	21,05
GROEP: NB12 NATUURWERKGROEP RUCPHEN											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	46	43	29	14	67,44	2	0	4	4	0	4
PATRIJS	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
ROODBORST	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	8	8	5	3	62,5	1	0	2	0	0	0
WILDE EEND	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	59	56	39	17	69,64	3	0	6	4	0	4
% VAN BEKEND RESULTAAT			69,64	30,36		5,36	0	10,71	7,14	0	7,14
GROEP: NB13 WEIDEVOGELGROEP SCHIJNDEL E.O.											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GELE KWIKSTAART	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
GRAUWE GANS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	87	84	69	15	82,14	1	1	1	1	0	11
SCHOLEKSTER	7	7	6	1	85,71	1	0	0	0	0	0
WILDE EEND	3	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	6	6	3	3	50	2	0	0	0	0	1
SUBTOTAAL	106	103	84	19	81,55	4	1	1	1	0	12
% VAN BEKEND RESULTAAT			81,55	18,45		3,88	0,97	0,97	0,97	0	11,65
GROEP: NB14 STICHTING LAARBEEKS LANDSCHAP											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GRUTTO	6	4	4	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	65	59	50	9	84,75	0	0	0	5	2	2
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
WULP	4	4	2	2	50	0	0	2	0	0	0
SUBTOTAAL	77	69	57	12	82,61	1	0	2	5	2	2
% VAN BEKEND RESULTAAT			82,61	17,39		1,45	0	2,9	7,25	2,9	2,9
GROEP: NB15 STICHTING LANDSCHAP GEMERT - BAKEL											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	2	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			100	0		0	0	0	0	0	0
GROEP: NB16 VOGEL - EN NATUURWERKGROEP ZUNDERT											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	8	8	7	1	87,5	1	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	8	8	7	1	87,5	1	0	0	0	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			87,5	12,5		12,5	0	0	0	0	0

GROEP: NB20 WEIDEVOGELGROEP BOEKEL											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	39	36	29	7	80,56	4	0	1	2	0	0
MEERKOET	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	3	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	46	42	35	7	83,33	4	0	1	2	0	0
GROEP: NB23 WEIDEVOGELGROEP LITH											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
BERGEEND	11	6	6	0	100	0	0	0	0	0	0
GRUTTO	21	19	19	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	151	103	89	14	86,41	5	0	0	0	0	9
KLUUT	20	8	8	0	100	0	0	0	0	0	0
KRAKEEND	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	7	5	5	0	100	0	0	0	0	0	0
SLOBEEND	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TURELUUR	20	20	20	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	4	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
ZOMERTALING	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	249	162	148	14	91,36	5	0	0	0	0	9
% VAN BEKEND RESULTAAT			91,36	8,64		3,09	0	0	0	0	5,56
GROEP: NB24 WEIDEVOGELGROEP MAASDONK											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
BERGEEND	3	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
GRAUWE GANS	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRUTTO	14	8	8	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	100	69	56	13	81,16	11	0	0	1	0	1
KLUUT	8	3	2	1	66,67	1	0	0	0	0	0
KNOBBELZWAAN	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
PATRIJS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SLOBEEND	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TURELUUR	10	7	7	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	6	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
ZOMERTALING	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	149	94	80	14	85,11	12	0	0	1	0	1
% VAN BEKEND RESULTAAT			85,11	14,89		12,77	0	0	1,06	0	1,06
GROEP: NB25 WEIDEVOGELGROEP RAAMSDONK											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	82	81	60	21	74,07	7	0	2	5	4	3
PATRIJS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	19	19	16	3	84,21	3	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	105	104	80	24	76,92	10	0	2	5	4	3
% VAN BEKEND RESULTAAT			76,92	23,08		9,62	0	1,92	4,81	3,85	2,88
GROEP: NB26 WEIDEVOGELGROEP RAVENSTEIN											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GRUTTO	14	7	4	3	57,14	1	0	0	0	0	2
KIEVIT	134	51	26	25	50,98	19	0	0	0	0	6
KLEINE PLEVIER	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KLUUT	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KNOBBELZWAAN	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KRAKEEND	10	4	4	0	100	0	0	0	0	0	0
SLOBEEND	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TURELUUR	17	11	11	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	3	3	2	1	66,67	0	0	0	0	0	1
ZOMERTALING	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	191	77	48	29	62,34	20	0	0	0	0	9
% VAN BEKEND RESULTAAT			62,34	37,66		25,97	0	0	0	0	11,69
GROEP: NB27 WEIDEVOGELGROEP REUSEL - DE MIERDEN											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	87	87	67	20	77,01	16	0	0	4	0	0
SCHOLEKSTER	4	4	3	1	75	1	0	0	0	0	0
WULP	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	92	92	71	21	77,17	17	0	0	4	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			77,17	22,83		18,48	0	0	4,35	0	0
GROEP: NB29 WEIDEVOGELGROEP ROOI											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	106	102	71	31	69,61	20	0	1	9	0	1
PATRIJS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	6	5	1	4	20	1	0	2	0	1	0
WILDE EEND	3	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	2	2	0	2	0	1	0	0	0	0	1
SUBTOTAAL	121	117	83	34	70,94	22	0	1	9	0	2
% VAN BEKEND RESULTAAT			70,94	29,06		18,8	0	0,85	7,69	0	1,71

GROEP: NB30 WVG JEKSCHOT (ST, WVW MEIERIJSTAD)											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
CANADESE GANS	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	82	82	56	26	68,29	7	0	16	3	0	0
SCHOLEKSTER	6	5	1	4	20	1	0	2	0	1	0
WULP	9	9	6	3	66,67	2	0	0	1	0	0
SUBTOTAAL	99	98	65	33	66,33	10	0	18	4	1	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			66,33	33,67		10,2	0	18,37	4,08	1,02	0
GROEP: NB35 BOVEN-DOMMEL											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	16	9	8	1	88,89	1	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WULP	3	2	0	2	0	1	0	0	1	0	0
SUBTOTAAL	20	11	8	3	72,73	2	0	0	1	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			72,73	27,27		18,18	0	0	9,09	0	0
GROEP: NB39 WERKGROEP WEIDEVOGELBESCHERMING ZUIDOOST-BRABANT											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GRUTTO	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	287	246	124	122	50,41	80	0	7	14	5	16
KLEINE PLEVIEW	2	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KWARTEL	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	14	10	5	5	50	2	0	1	2	0	0
VELDLEEUWERIK	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
WULP	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	309	261	133	128	50,96	82	0	9	16	5	16
% VAN BEKEND RESULTAAT			50,96	49,04		31,42	0	3,45	6,13	1,92	6,13
GROEP: NB41 WEIDEVOGELGROEP HILVARENBEEK E.O.											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	20	20	19	1	95	0	0	0	1	0	0
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	21	21	20	1	95,24	0	0	0	1	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			50,96	49,04		31,42	0	3,45	6,13	1,92	6,13
GROEP: NB44 VWB ST, ANTHONIS											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			100	0		0	0	0	0	0	0
GROEP: NB45 WVG DUINBOEREN											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	20	19	13	6	68,42	5	0	0	0	0	1
MEERKOET	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WULP	2	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	23	22	16	6	72,73	5	0	0	0	0	1
% VAN BEKEND RESULTAAT			72,73	27,27		22,73	0	0	0	0	4,55
GROEP: NB47 WBG WAALWIJK											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
CANADESE GANS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
FUUT	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	136	136	71	65	52,21	43	0	19	3	0	0
MEERKOET	4	4	4	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	9	9	6	3	66,67	2	0	1	0	0	0
WULP	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	152	152	84	68	55,26	45	0	20	3	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			55,26	44,74		29,61	0	13,16	1,97	0	0
GROEP: NB49 WVG ABG GEMEENTEN											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GRUTTO	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	100	84	55	29	65,48	15	0	6	1	0	7
KLEINE PLEVIEW	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	6	6	3	3	50	2	0	0	1	0	0
WULP	10	8	5	3	62,5	3	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	118	100	65	35	65	20	0	6	2	0	7
% VAN BEKEND RESULTAAT			65	35		20	0	6	2	0	7
GROEP: NB52 ANV DRIMMELLEN & MOERDIJK											
SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GELE KWIKSTAART	29	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
GRASPIEPER	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRUTTO	6	4	4	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	182	146	114	32	78,08	8	0	18	4	0	2
MEERKOET	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	18	15	11	4	73,33	1	0	2	1	0	0
TURELUUR	10	5	5	0	100	0	0	0	0	0	0
VELDLEEUWERIK	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WATERHOEN	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	6	3	3	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	284	178	142	36	79,78	9	0	20	5	0	2
% VAN BEKEND RESULTAAT			79,78	20,22		5,06	0	11,24	2,81	0	1,12

GROEP: NB54 WVG BOERDONK (ST, WVB MEIJERIJSTAD)

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
FAZANT	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	53	53	37	16	69,81	14	0	1	1	0	0
KNOBBELZWAAN	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
MEERKOET	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
PATRIJS	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
ROODBORSTTAPUIT	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SCHOLEKSTER	13	13	8	5	61,54	4	0	0	1	0	0
WATERHOEN	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
WULP	2	2	0	2	0	2	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	75	75	51	24	68	21	0	1	2	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			68	32		28	0	1,33	2,67	0	0

GROEP: NB55 DEURNE

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	32	32	28	4	87,5	3	0	0	1	0	0
SCHOLEKSTER	4	2	2	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	37	35	31	4	88,57	3	0	0	1	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			88,57	11,43		8,57	0	0	2,86	0	0

GROEP: NB56 WEIMEREN

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	13	13	4	9	30,77	8	0	0	0	0	1
SCHOLEKSTER	4	4	2	2	50	1	0	0	0	0	1
SUBTOTAAL	17	17	6	11	35,29	9	0	0	0	0	2
% VAN BEKEND RESULTAAT			35,29	64,71		52,94	0	0	0	0	11,76

GROEP: NB57 WEIDEVOGELGROEP ASTEN

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	50	47	15	32	31,91	24	0	7	1	0	0
SCHOLEKSTER	1	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
WILDE EEND	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
WULP	2	1	1	0	100	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	54	50	17	33	34	25	0	7	1	0	0
% VAN BEKEND RESULTAAT			34	66		50	0	14	2	0	0

GROEP: NB59 WVG SUMMERS LANDSCHAP

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
GRUTTO	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KIEVIT	100	98	39	59	39,8	48	0	5	5	0	1
SCHOLEKSTER	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
WULP	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0
SUBTOTAAL	104	100	39	61	39	49	0	5	6	0	1
% VAN BEKEND RESULTAAT			39	61		49	0	5	6	0	1

GROEP: NB67 VOGELAARS OOSTELIJKE LANGSTRAAT (V.O.L.)

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	22	21	15	6	71,43	3	0	0	0	1	2
SUBTOTAAL	22	21	15	6	71,43	3	0	0	0	1	2
% VAN BEKEND RESULTAAT			71,43	28,57		14,29	0	0	0	4,76	9,52

GROEP: NB68 WVG GOIRLE-RIEL

SOORT	TOTAAL	BEKEND	UIT	NIET UIT	% UIT	PRED,	BEW,	WERK,	VERL,	OV,	ONB,
KIEVIT	10	5	3	2	60	1	0	0	0	0	1
SCHOLEKSTER	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUBTOTAAL	11	5	3	2	60	1	0	0	0	0	1
% VAN BEKEND RESULTAAT			60	40		20	0	0	0	0	20
TOTAAL	3229	2618	1878	740	71,73	404	2	109	116	16	93
% VAN BEKEND RESULTAAT			71,73	28,27		15,43	0,08	4,16	4,43	0,61	3,55

Bijlage 3: Contactgegevens weidevogelgroepen

GROEP REGIO WEST-BRABANT	GROEPSNR	CONTACTPERSOON	WOONPLAATS	E-MAIL	TELEFOON
WVG ALTENATUUR	NB09	MARGA OERLEMANS	WIJK EN AALBURG	WEIDEVOGELBESCHERMING@ALTENATUUR.NL	06 20 54 88 93
WVG LAGE VUGTPOLDER-TETERINGEN	NBII	GONNIE WERNER	TETERINGEN	WEIDEVOGELS.TETERINGEN@GMAIL.COM	076 58 12 734
NWG GEMEENTE RUCPHEN & VVN ET-TEN-LEUR	NBI2&38	JAN KIEWIT	ETTEN-LEUR	J.KIEWIT@ZIGGO.NL	076 50 33 630
VNW ZUNDERT	NBI6	AD VAN GASTEL	ACHTMAAL	AD.GASTEL@ZIGGO.NL	06 38 39 60 38
WBG RAAMSDONK	NB25	LIA KUIJSTERS	RAAMSDONK	LIAKUIJSTERS@GMAIL.COM	06 48 08 88 71
WBG RAAMSDONK	NB25	JOS WAGENMAKERS	WASPIK	JOS.WAGENMAKERSI@GMAIL.COM	06 26 88 18 84
WBG WAALWIJK	NB47	GERARD VAN MIERLO	WAALWIJK	GERARDVANMIERLO@ZIGGO.NL	0416 34 92 82
WBG WAALWIJK	NB47	SONJA VAN DEN HURK	HAARSTEEG	SONJAVANDENHURK@ZIGGO.NL	073 51 11 980
WVG ABG GEMEENTEN	NB49	ANDRÉ HELDER	GILZE	HELDERVEENIS@HETNET.NL	06 51 20 05 39
ANV DRIMMELEN & MOERDIJK E.O.	NB52	VERA KOOREVAAR	LAGE ZWALUWE	FAMKOOREVAAR@OUTLOOK.COM	06 49 13 89 04
ANV DRIMMELEN & MOERDIJK E.O.	NB52	WIM DE VRIES	ZEVENBERGEN	UWG.MOERDIJK@HOTMAIL.COM	06 28 64 62 84
WVG WEIMEREN	NB56	AGNES VAN DER SANDEN	BREDA	AHSANDEN@HETNET.NL	076 587 84 32
WVG GOIRLE-RIEL	NB68	VICTOR RETEL HELMRICH	RIEL	VICTOR@RETELHELMRICH.NL	06 238 964 75
GROEP REGIO MIDDEN-BRABANT	GROEPSNR	CONTACTPERSOON	WOONPLAATS	E-MAIL	TELEFOON
WVG GESTEL	NBIO	TOON VAN DER STEEN	DEN DUNGEN	TOONVANDERSTEEN@ICLOUD.COM	06 362 112 96
WVG SCHIJNDEL E.O. (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NBI3	FRANS VERHAGEN	SCHIJNDEL	FJVERHAGEN@GMAIL.COM	073 5476794
WVG SCHIJNDEL E.O. (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NBI3	ROSEMARIE DE WIT	SCHIJNDEL	ROSEMARIE.DEWIT@ICLOUD.COM	06 18 12 32 72
WBG REUSEL - DE MIERDEN	NB27	THEO VAN DE VOORT	HOOGHE MIERDE	TVANDEVOORTI@GMAIL.COM	013 509 21 21
WBG REUSEL - DE MIERDEN	NB27	PIET PEIJS	REUSEL	P.PEIJ@UPCMAIL.NL	06 21 63 25 69
WVG ROOI (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NB29	WIL FOOLEN PIET DELISSE	SINT-OEDENRODE	W.FOOLEN@KPNMAIL.NL PDEL146.I@GMAIL.COM	0413 47 56 02 06 13 60 56 49
WVG JEKSCOT (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NB30	MARIO BULLENS	SINT-OEDENRODE	MARIO.BULLENS@GMAIL.COM	06 29 40 30 62
WVG JEKSCOT (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NB30	GERARD HABRAKEN	SINT-OEDENRODE	G.HABRAKEN9@UPCMAIL.NL	06 29 43 30 12
WVG BOVEN-DOMMEL	NB35	FRANS BAUDOIN	VALKENSWAARD	FRANSBAUDOIN@OUTLOOK.COM	040 20 68 822
WVB ZUIDOOST-BRABANT	NB39	EWOUT VREUGDENHIL	DOMMELEN	WERKGROEPWEIDEVOGELBESCHERMING@ZUIDOOSTBRABANT.COM	06 55 25 28 74
WNM HILVARENBEEK E.O.	NB41	RIEN VAN HOESEL	HILVARENBEEK	RIENVANHOESEL@GMAIL.COM	013 505 23 28
WVG DUINBOEREN	NB45	ELISE ADRIAANSE	VUGHT	WEIDEVOGELAARS@GMAIL.COM	06 21 64 14 56
VOGELAARS OOSTELIJKE LANGSTRAAT (VOL)	NB67	HANS VAN DER BURGT	ELSHOUT	HANSVANDERBURGT@KPNMAIL.NL	06 24 44 78 25
GROEP REGIO OOST-BRABANT	GROEPSNR	CONTACTPERSOON	WOONPLAATS	E-MAIL	TELEFOON
WBG BERNHEZE	NB02	GERARD VAN HINTUM	HEESWIJK-DINTHER	HINTUMI955@HOME.NL	06 38 25 25 02
IVN DE GROENE OVERLAAT	NB04	MAARTEN HERMENS	CUIJK	MTJHERMENS@GMAIL.COM	0485 32 14 40
STICHTING LAARBEEKS LANDSCHAP	NBI4	PETER HOEVENAARS	BEEK EN DONK	PFHOEVENAARS959@KPNMAIL.NL	06 58 99 01 85
STICHTING LAARBEEKS LANDSCHAP	NBI4	JAAP WIJENES	BEEK EN DONK	JAAPWIJ@XS4ALL.NL	06 57 18 77 21
STICHTING LANDSCHAP GEMERT-BAKEL	NBI5	PAUL KWEENS	GEMERT	KWEENSPAUL@GMAIL.COM	0492 36 64 72
VWG BOEKEL-VENHORST	NB20	HARRIE TIELEMANS	BOEKEL	TIELEMANS.KUIPERS@GMAIL.COM	0492 32 23 09
WVB MAASDONK & WVG GEFFEN	NB24&58	ROB BOUMANS	ROSMALEN	ROBBOI3@ZIGGO.NL	06 12 31 35 12
WVG LITH	NB23	WIM VERHALLEN	LITHOIJEN	W-VERHALLEN@HOME.NL	06 37 19 25 58
WVG RAVENSTEIN	NB26	COR VAN DE HORST	RAVENSTEIN	FAMILIEVANDERHORSTI2@HOTMAIL.COM	0486 41 17 12
WBG ST. ANTHONIS	NB44	HANS STIPHOUT	ST. ANTHONIS	HANSSTIPHOUT@HETNET.NL	0485 38 28 95
WVG BOERDONK (ST. WV B MEIERIJSTAD)	NB54	TOM VAN LIESHOUT	VEGHEL	TOM.VAN.LIESHOUT@HOTMAIL.COM	06 517 691 85
WVG DEURNE	NB55	AAD VAN DER POL	DEURNE	AADVANDERPOL@GMAIL.COM	06 401 513 01
WVG ASTEN	NB57	ADRIE VAN DE MOSSelaar	ASTEN	A.VANDEMOSSelaar@CHELLO.NL	0493 69 40 38
WVG SUMMERS LANDSCHAP	NB59	CEES VAN DER VELDEN	SOMEREN	VELDCOOL@OUTLOOK.COM	0495 66 34 38

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

Groenloket Brabant

Het buitengebied mooier maken?

www.groenloketbrabant.nl

Wil jij een perceel (landbouw)grond rond jouw huis of boerderij in het buitengebied mooier maken door het aanplanten van streek-eigen beplantingen, het inzaaien van bloemrijke randen, de aanleg van een kikkerpoel of voor kleinschalige natuurontwikkeling in het algemeen? Het Groenloket Brabant kan je adviseren over aanleg en beheer én over subsidiemogelijkheden.

Ga naar: www.groenloketbrabant.nl

Enkele belangrijke voorwaarden:

- ✓ Je hebt grond in het buitengebied met een agrarische- of groenbestemming.
- ✓ De grond ligt buiten de bebouwde kom.
- ✓ Je hebt geen wettelijke verplichting om natuur aan te leggen.

Steun natuur dichtbij huis

en geniet van landschap en erfgoed bij jou om de hoek.

Word beschermmer, vrijwilliger of geef voor natuur

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

brabantslandschap.nl/steun-ons/

Word beschermmer

- ◆ Steun natuur, landschap en erfgoed
- ◆ Excursieprogramma, fiets- en wandelroutes.

Doe een donatie

- ◆ Voor krachtige, vitale natuur.
- ◆ Elke bijdrage maakt verschil!

Word vrijwilliger

- ◆ Steek je handen uit de mouwen.
- ◆ Ontmoet anderen en behoud natuur.

Brabants Landschap

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Kasteellaan 4 , 5076 ZH Haaren

Algemeen: 0411 - 62 27 75

Coördinatiepunt: 0411 - 66 40 10

info@brabantslandschap.nl

www.brabantslandschap.nl

Brabants Landschap

Coördinatiepunt Landschapsbeheer